STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02646

BOHERIM

Itzhak Katzenelson

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יצחק קאַצענעלזאָהן.

בחורים

קאָמעדיע אין 1 אקט.

דעקאַדענט

קאָמעדיע אין 1 אקט.

ליטעראַרישער פערלאַג
238 איסט בראָדוויי
ניו יאָרק

פרייז 25 סענט

יצחק קאַצענעלזאָהן.

בַּחוּרִים

קאָמעדיע

1 אקט.

פערזאנען:

הימעלשטיין. פערקויפער

בעסקין. לעהרער

דראבקין. רייזענדער.

פריוועס. לאנגעריסט אין אגרויסער פירמא,

עפשטיין. לעהרער

גאלדבערג. פאבריצירט פאר-זיך.

גרינשפאן פערקויפער, הימעלשטיינ'ס א חבר.

(ארט: לאדז. צייט: יעצט, ערגע ווינטער).

די סצענע.

א וואהנונג פון „חאלאסטיאקעס“. אין דער לינקער וואנד פון צושוויער א טהיר אין א צווייטען צימער. אין דער הינטערגרונד־וואנד לינקס א גאס־טהיר. אין דער לינקער וואנד נאהנט צו דער פאוואנסצענע אב׳אפענער פענסטער אין גאס ארויס. דריי אייזערנע בעטלעך, פערבעטע, איינע לינקס ביים פענסטער, דאס צווייטע ביים וואנד געגענאיבער דעם סופלער, איבער דעם בעטיל א תפלין־זעקעל. דאס דריטע בעטעל אין דער רעכטער וואנד, צו דער פאוואנסצענע צו. פון אונטער די בעטלעך קוקען ארויס טשעמאדאנעס, געפלאכטענע קערבלעך. אין מיט׳ן צימער א טיש מיט שטוהלען. נעבען דער טהיר פון צווייטען צימער, אין ווינקעל — א הענגער מיט זאכען. אין צווייטען ווינקעל ביי דער גאס־טהיר א קליין שענקיל אויף וועלכען עס שטעהען גלעזער מיט טעצלעך, מיט א פרימוס־מאשינקע. דאס צימער איז ניט איבריג צוגעקליבען און האט א בחור׳שען אויסזעהן.

אכט אזייגער פארנאכט.

ערשטע סצענע.

הימעלשטיין (ליעגט אהן א מינארקע אויף זיין בעטיל, לינקס, דער קאפ איינגעגורעט אין קישען).

בעסקין (געהט ארום הין און צוריק איבער׳ן צימער. נאך יעדען טראט שרייען די שיך אונטער. האפט זיך פלוצלונג פאר׳ן קאפ, רעדט פאר זיך, מיט וואונדער). גוואלד, גוואלד, גוואלד!... צו זיי ווייסען ניט, צו זיי מאכען זיך ניט וויסען!?

הימעלשטיין (הויבט אויף דעם קאפ פון בעט, קוקט איהם ביז אן — גראבט טיעפער איין דעם קאפ אין קישען).

בעסקין (בלייבט שטעהן פערטראכט, מיט א שמייכעל אויף די ליפען. שיסט אויס מיט א געלעכטער). הא־הא־הא! פאלעסטינע — נישט מעהר ווי א טראדיציע!

הימעלשטיין (אויפהויבי נדיג דעם קאפ פון קישען). אפשר וועט איהר פערמאכען דאָס מויל, איהר, ארץ־ישראל־יודז

בעסקין. אה, איהר שלאָפט גאָר!

הימעלשטיין (קרימט איהם נאָך). איהר שלאָפט גאָר! נעהט ערום און טענה'ט צו זיך אליין...

בעסקין. נו שא, שא...

הימעלשטיין (גראָבט ארײן דעם קאפ אין קישען).

בעסקין) קוקט אויף איהם, שאָקעלט מיט'ן קאפ און נעהמט חמער ארומגעהן סקריפענדיג).

הימעלשטיין (הויבט אויף דעם קאפ אין כעס). טאמער וועט איהר אמאָהל אויפהערען צו שפרייזען!

בעסקין. הימעלשטיין, איהר ערלויבט אייך צופיעל —

הימעלשטיין (שרייט). איהר זאָלט ניט שפרייזען!

בעסקין (מיט פערדרוס און וואונדער). וואָס איז!!

הימעלשטיין. איהר זאָלט ניט שפרייזען זאָג איך אייך!

בעסקין און אז יאָ! (נעהט ארום פערביסען).

הימעלשטיין. די פיס וועל איך אייך אויסדרעהען; איהר זאָלט מיך לאָזען שלאָפען! (לייגט זיך אנידער. עפען די אויגען פאר כעס. פויזע).

בעסקין (ארומגעהענדיג). נ־נע, נ־נע!...

הימעלשטיין (קוקט איהם נאָך בייז). ער וועט שוין ביי מיר מאָרגען קיין גאנצע קאמאשען ניט האָבען...

בעסקין. וואָס רעכענט איהר דען טהון!

הימעלשטיין. צעשניידען! זאָל איך שוין אזוי לעבען ווי איך צעשנייד זיי!

בעסקין (קוקט איהם אָן, שאָקעלט אויפ'ן מיט'ן קאפ). איידעל אויסגע... קסען! גאָר איידעל... פי!...

הימעלשטיין. צו אל'די־שווארץ־יאָהר! מ'סקריפעט ניט אזוי ווען דער צווייטער שלאָפט! איך וועל אייך צוריק טראנספּאָרטירען אהין אין צימער, צו דראבקינען... (ציעהט מיט די אקסלען) נו, האָב איך עס אנגעקראָגען פּירות: יענעם דאָרט (ווייזט מיט'ן פינגער צו דעם צווייטען בעטיל, און חנגשערגרוגר) מיט'ן תפלין־זעקעלע, און די — דאָ!

בעסקין. וואס ווילט איהר האבען? א זייגער זיעבען פאר־נאכט, אנהויב אבענד!

הימעלשטיין (קרימט איהם נאך). א זייגער זיעבען פאר־נאכט! — און אין מיט'ן נאכט אז עס פערגלוסט זיך אייך מיט'ן שותף אייער'ן א שטועס פערפיהרען — האלט איהר זיך איין?! (צינדט זיך אן מיט א פרישען כעס) נאך אמאל אז איהר וועט מיך אויפוועקען מיט אייערע ווילדע קולות: פאלעסטינא! פאלעסטינא! און דער טייוועל ווייס אייך וואס פאר א נאך מלמדי'שע שטיק — מאך איך א סקאנדאל! אין ארץ־ישראל, צו אל'די־שווארץ יאהר!

בעסקין. און אז איהר קומט ס'רוב נעכט א זייגער צוויי־דריי איך אייך אוים? און אז איהר ברענגט אהער צו שלעפען — ווייס איך ועמען...

הימעלשטיין (פאלט איהם אריין אין די רייד, שטרענג). ניט אייער דאגה ווען איך קום און וועמען איך ברענג אהער — איהר ווילט ניט קוקען — לייגט אייך מיט'ן פנים צום וואנד און שטומט...

בעסקין. איך טהו אזוי.

הימעלשטיין. און דעם שותף אייער'ן מעגט איהר אנזאגען ער זאל זיך מעהר ניט דערוועגען צו קומען אהער שלאפען; טאמער קומט ער, — черть его дери — זאל ער שוויגען ווי א קאטיק!—

בעסקין. איהר רעדט מיט מיר עפעס אוים אזוינע מארנע זאכען?...

הימעלשטיין. איך רעד אוים! און טאמער זאגט איהר איהם ניט, וועל איך איהם ווייזען וואו די טהיר איז!...

בעסקין. ס'אר'א טאן... (ציעהט מיט די אקסעל)

הימעלשטיין. אזוי רייד איך! — — — און איהר מעגט זיך אויף ווייטער אויך אביסל איינהאלטען... איהר זייט ניט קראנק צו וויסען אז נעכטען איז געוועזען א מאסקען־באל — און איך דארף יעצט שלאפען!

בעסקין. אט אזוי רעדט... (אביסעל נייגעריג) איהר זענט געוועזען אויף א מאסקען־באל —

הימעלשטיין. געוועזען, געוועזען — און דולט מיר ניט דעם קאפ! (דרעהט זיך אוים צום וואנד).

בעסקין. אזוי רעדט! (נעהט אויף די שפיץ פינגער, נעהמט אראב פון הענגער זיין עמער סאמעל, תוט אן, שמעקעל און, געהט ארוים פון גאס־טהיר).

צווייטע סצענע.

דראַבקין (קומט אַריין אונטערזינגענדיג). האָר'ז מאַרישקאַ! האָר'ז מאַרישקאַ! האָר'ז! (טהוט אויס דעם אויבערמאַנטעל מיט'ן רעקעל, געהט אַריין אין צימער רעכטס).

הימעלשטיין (ניט אַ קרעכטץ צום וואַנד). געמיינע ברואים...

דראַבקין (קומט אַריין מיט אַ שוואַרצען פראַק אין האַנד, פוצענדיג איהם מיט'ן בערשטיל). שטאַרב פאַר אַ פּיאַטאַק — נאָר האָב אַ פראַק! (זינגט אונטער צום טאַקט) האָר'ז מאַרישקאַ! האָר'ז מאַרישקאַ! האָר'ז! — הימעלשטיין!

הימעלשטיין (מיט'ן פנים צום וואַנד). טראָג זיך דראַבקין — איך חלש שלאָפען...

דראַבקין (לייגט אַוועק דעם פראַק מיט'ן בערשטיל, בייגט זיך אַיין נגבה'ס צום בעטיל איבער וועלכען ס'הענגט דאָס תפלין-זעקעלע, ציעט אַ פויער אַ טשעמאָדאַן, פרובט איהם עפענען). אַ געמיינער יונג, פערשלאָסען האָט ער זיי גאָר... (רוקט עס אַרונטער, געהט צו, צו הימעל־שטיינען גיעט איהם אַ קאַפּיע מיט דער קניע אין פלייצע) וואָס פאַר אַ שלאָפען אויף דיין קאָפּ!

הימעלשטיין (בייז). דו געהסט אַוועק —!

דראַבקין. נעכטען אויף אַ מאַסקאַראַד — היינט מיר און מאַט —, (גיעט איהם אַ צווייטען שטויס מיט'ן פוס) נו, שטעה שוין, שטעה אויף!

הימעלשטיין (דרעהט זיך אום אין כעס). דראַבקין!

דראַבקין. ביסט אַרויב פון זינען —! צו דו מיינסט טאַקי אויף אַ רעכטען אמת אָבשלאָפען דעם גאַנצען אָוועָנד? פּינ-טיני-ניני טרעט אַרוים דאָס לעצטע מאָהל (שפרינגט אונטער מיט אַ פּיסעל, מאַכט עוויות מיט די הענד, פערקרימענדיג זיס די געזיכטסציגע) האָפּליאַ — האָפּליאַ — האָפּ! אַפּאָלאָ — וועט זיך מעגען פערמאַכען נאָך איהר אַוועקפאָהרען.

הימעלשטיין. צו אַל'די-שוואַרץ-יאָהר! איך האָב שוין גע־האַט געשלאָפען, — וואו קלייבסטו זיך מיט'ן פראַק?

דראַבקין (אָהן חשק) מיט'ן פראַק, פערשטעהסטו מיך, מיט'ן פראַק... (טהוט איהם אָן).

הימעלשטיין. וואס שטאמעלסטו, פארך אײנער, מײנסט איך ווײס ניט —

דראבקין (שטעלט זיך צו איהם ביי'ם בעטעל מיט'ן פליצע). רייד ניט קיין סך, ביסט ניט איבריג קלוג ... (שטופט איהם די בארשט אין האנד).

הימעלשטיין (שטופט איהם אב). וואן!

דראבקין (טרעט הינטער ווײלעכטס צוריק). זײ ניט קיין חזיר, טוטץ אב!

הימעלשטיין (מאכט'ן צורעכט). עפעס א רעכטע מאמזעל?

דראבקין. פערשטעהסטו מיר, ס'האט מיך חושר געווען או איך האב קיין פראק ניט —

הימעלשטיין. וואס הײסט?

דראבקין. ווי רופט מען איהם דארט, דעם אלטען מיט די פערטאבאקטע וואנסען, דאברועסקי, זשעסקי! כ'ווארט מיך אב פאר'ן געשעפט... בע - מע... דערצעהלט מיר א מגילה: שען, פײן, געלד... פערשטעהסטו מיך — אלא, די כלה קיועקעלט — (דרעהט זיך צו איהם אויס) פון הײנט מאהל אן בעווײז איך מיך ניט אויף די מינדעסטע וועטשערינקע אהן א פראק —

הימעלשטיין (האפט זיך אויף). הא?

דראבקין. וואס דו הערסט; דער עולם הײנט, האלט קאפ און געדענקט.

הימעלשטיין. פערטײטש, פערטײטש!

דראבקין. געדענקסט, ביי ליפינסקען — כ'האב ארומרעדט אינ'ם קורצען רעקיל, אינ'ם בלאהען שניצעל?

הימעלשטיין. נו?

דראבקין. נו — נו... געהט ער מיר נאך דער אלטער, דאברועווסקי, זשעווסקי!... ווײס איך דארטען ... געהט מיר נאך, וויל מיר עפעס זאגען... בע-מע, געהט הײנט ארײן אהין... אפיציאלנע, אפיציאלנע... ס'איז ארײך, אנשטענדיג הויז. בע-מע — שטעל איך איהם אב און פרעג'ן: וויאס ס'אי דען? זאגט ארויס! רוימט ער מיר אײן אין אויער וועגען א פראק.

הימעלשטיין. וואס הײסט, צו דו האסט א פראק?

דראבקין. פערשטעהסטו מיך, די מאמזעל דארט מײנט

אז איך האָב ניט קיין פראַק אָנצוטוהון. און נעה אויף „ווערשעריג־קעס" אין מירינאַרקע...

הימעלשטיין. חאַפּט זיי דער וואַטענמאַכער!

דראַבקין. אַ נייע צָרָה פערשטעהסטו מיך, זיי נעהען אויך אויף ווערשערינקעס, די כלה־מוידען! (נעהט צום הענגער, טהוט אַן דעם איבערמאַנטעל).

הימעלשטיין (מיט אַ האַלבען שמייכעל). מוזט זיך טאַקי אַביסעל צוהיטען, דראַבקין; אין אַנדערע על־חטא'ן וואָלט איך ניט געשאַרט – אַז אַלע וואָך נעהסטו אָנקוקען אַנ'אַנדערע. האָסט קיין מזל ניט!

דראַבקין. מ־מאַ, איז לא פּראַלתּי! פון וואָיאָוש קען מען אויך אַראָב־ברענגען אַ כלה מיט געלד... דו אָבער, שלאָף, און צעברעך דיר ניט דעם קאָפּ וועגען מיר... (געהט אַרויס זינגענדיג) האַר'ז מאַרישקאַ! האַר'ז מאַרישקאַ! האַר'ז! (אָב)

דריטע סצענע.

פריוועס (אַנ'אַלטער יאָהריגער בחור קומט פון גאַס מיט אַ פּאַפּילקע אונטער'ן אָרעם, לעגט עס אויפ'ן בעט. זוכט אין די קעשענעס...) איך האָב נאָך פון יענע פוטערקיכלעך און קריגע יעצט צוגעשיקט אַ פרישע פּאַפּילקע. הימעלשטיין, אַ מעסער'ל איז דאָ ביי אייך? (נעהט צו צו הימעלשטיינען).

הימעלשטיין (מיט פערמאַכטע אויגען, צווישען די ציין). Проваливай!

פריוועס (פאַר זיך). משה גרויס!... (ציעהט אַרויס זיין טשע־מאָדאַן, שליעסט איהם אויף, זעצט זיך אויפ'ן בעט און ציעהט פון טשעמאָדאַן די פוטערקיכלעך און עסט זיי איינציגווייז, טשאַמקענדיג מיט'ן מויל. לאַנגע פּויזע).

פיערטע סצענע.

עפּשטיין (קומט פון גאַס מיט אַ טוץ בייגעל, לייגט עס אויפ'ן טיש, רייבט אַ האַנד אין אַ האַנד). ניטאָ נאָך בעסקין!

פריוועס. איך קום יעצט פון גאַס... נעהמט אַז איהר ווילט אַ פוטערקיכל.

עפּשטיין. אַ דאַנק.

פריוועס. איהר מוזט אודאי מײנען אז זײ זענען טוללע ווי די פאר׳אלט׳מאָגערינע. נײן, נײן, נעהמט א׳יף טשיקאוועס אײנס! (דערלאנג איהם א קיכל).

עפשטײן. א דאנק! אט וואס איך האב געבראכט! (שיט אויף פון טוט די בײגעל).

פריוועס. טרוקענע בײגעל...

עפשטײן (גיט א פאטש מיט די הענד). ס׳וואלט נאר געווען א גלעזעלע וואַרעמ׳ס!

הימעלשטײן. (חאפט זיך אויף פון פאטש אין די הענד). א רוח אין אײער טאטענס-טאטענס-טאטען ארײן, מלמד אײנער!

עפשטײן (דערשראָקען אביסל, שמײכעלט קוים). או-או-ו, א דרײ גארענדיגער!

הימעלשטײן. **Молчать!** (הויבט זיך אויף צו איהם מיט קולאַ-קעס נעהמט איהם אן פאר די קלאפעס). אט אזוי חאפ איך אײך פאר׳ן תאחאל און, וואַרף אײך דורך; וואס א מאסקאראד איז, ווײסט איהר?

עפשטײן (אביסל דערשראָקען). איך ווײס אביסל...

הימעלשטײן. אזא יאָהר אײך וואס פאר א מאסקע איך האב געהאט! די גאנצע נאכט בין איך אבער אויף די פיס געווען און עטליכע „דרײערלעך" איבערגעפיהרט, הונד אײנער!

עפשטײן. לאזט אב די לאטצען, פאני הימעלשטײן...

הימעלשטײן (לאזט איהם אב) איהר זאלט אבער שטימען! איהר קומט צום אידיאט איבערנעכטיגען – שלאפט, האב אײך א קארעק! שטומען זאלט איהר אבער... (לײגט זיך צוריק אויפ׳ן בעט מיט אנ׳אויג צוטהון לאזען זײ נים... (בעפעהלט) זיצט און קײט בײגעל – טשאמקעט אבער נים ווי יענע חיה דארט... (ווײזט אויף פריוועסען).

פריוועס, וואס לאמפעט ער דארט, פאפט אז איהר פאפט!

עפשטײן. (אביסל צעשראָקען, מאכט פריוועסען א צײכען מיט׳ן פינגער אין מויל). לאזט שוין, לאזט שוין!

פריוועס. א קנאפער פריץ בײ מיר! (הויבט זיך אויף, טרײסעלט אב די ברעקליך) איך האב שוין געזעהן אזעלכע...

עפשטײן (פערבײסט א פינגער ער זאל שווײגען).

פריוועס. פאו פאו האסט געזעהן א בלאזעניש? מ׳קען מײנען – כ׳הע...! (קורצע פויזע) איהר האט דאכט זיך געוואלט

טהע?... אט צינד איך אן די מאשינקע און שטעל ארויף דעם טשאַיניק (נעהמט ארונטער פונ'ם שענקעל די מאשינקע מיט'ן טשאַיניק אויפ'ן טיש), ביז ס'וועט אויפקאָכען, חאַפּ איך אריין א „מעריב”. (גיעסט אריין וואסער פון א קוביל אין טשאַיניק, דאַווענדיג) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן — (א. ז. וו. מורמעלט גאנץ הויך, ושיגירט זיך ניט, הויבט ערטער וויז העכער אויף דאס קול און זאגט שאַרף ארויס די ענדע פסוקים, ארבייט דערווייטער מיט דער מאשינקע, גיסט אריין בענזין, רייניגט די לעפלעך).

הימעלשטיין (ציטערט אויף פאר כעס, פלאַצט ארויס). טאָמער הערט איהר שוין אויף צו מאהלען, איהר פרומאַק איינער!

פריוועס (דאַווענדיג). ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת! — איהר קענט ניט הערען מיין מעריב דאַווענען — פערשטאָפּט אייך די אויער'ן — אֱמֶת וֶאֱמוּנָה (מורמלט ווייטער).

הימעלשטיין. די ציין וועל איך אייך אויסהאַקען —

פריוועס. הָעוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר! און איך, מיינט איהר, וואס וועל טהון? הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים (מורמעלט ווייטער).

הימעלשטיין, Сволочь!

פריוועס. (ביוז, שנעל). הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף — — — (עפּשטיינען), א פּנים, ס'פערדריסט איהם! וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ — — וְאָמְרוּ כֻלָּם — ווי איהר קוקט איהם אן איז עס א גראָבער יונג ווייס וויים ניט מאי דְקָאָמְרֵי רַבִּיצִין; וועגען אייך רייד איך ניט — איהר קלעהרט אביסל אריין, עפּעס רעדט איהר עפטערס מיט בעסקינען וועגען אזעלכע עִנְיָנִים... וואס דאַרפט איהר מעהר: ביי אונז אין שטעדטעל איז דא איינער א פריי'ער, וועמען מ'קען ניט פערענקען... ספינאָזע'ן געלעזען פושקין'ס סטיחאָטוואָרעניעס געלייענט... מ־מ־מ! מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים ה' — — — זֶה אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ! (דאַווענט) גָּאַל יִשְׂרָאֵל! די לייט קומען אראָב אהער — פראָסטאַקעס! מ'ווייס, מ'ווייס וועד זיי זענען פון דער היים! אויף קרויט און זיסע אוגער־קעס אויפגעהאָדעוועט. א האלבע הערינג אויף וועטשערע איז געווען א נאָווינע... קומט כּי'ן אראָב א הער איז ס'ערשטע: מען הערט גוים! אט אין וואס די גאנצע חכמה בעשטעהט — הַשְׁכִּיבֵנוּ (דאַווענט שטיל).

עפּשטיין (שטיל). לאָזט'ן שוין שלאָפען, לאָזט'ן, לאָזט'ן...
(נעהמט זיך צו די בייגעל).

פריוועס. שומר עמו ישראל לעד – ביי מיר איז לאו דווקא! סדנא דארעא חד הוא: חאנדריקעווע, פעטערבורג, ווארשא – איז אלץ איינ'ס... אומעטום דארף מען דאוונען (ענדיגט מיט א קלאפ אין טיש).

הימעלשטיין. Ей Богу פריוועס, איהר קריגט מיט'ן קאמאש אין קאפ!..

פריוועס. עי, איהר וועט עס ניט טהון... ס'גערענקט זיך אייך אוודאי נאך דאס אמאהליגע תפלין־זעקעלע...

עפשטיין (נעהמט'ן פאר'ן האנד). לאזט שוין אב, לאזט שוין אב!..

פריוועס. איהר ווייסט ניט וואס ס'איז געווען: בעסקין לאזט זיך קריכען אויפ'ן קאפ – איך האב עס פיינד! כ'טשעפע דיך ניט, טשעפע מיך ניט... און א סוף! איך וויל דאוונען! איך וויל אויפהענגען דאס תפלין־זעקעלע דוקא איבער מיין בעט! קיינער קען עס מיר ניט פארווערען – איך צאהל אב מיין דירה־געלד פריהער פאר איהם... שעמסט זיך – געה אין דר'ערד!

הימעלשטיין (שפייט). טפו זאל עס ווערען! (גראבט זיך אמין אין קישען).

פריוועס. איך בין שוין אזא מענש – איך ווער ניט אנדערש! חאנדריקעווע, פעטערבורג, ווארשא אומעטום, וואו איך זאל ניט זיין – דאווען איך! (דאווענט פאר זיך, פאמפענדיג די פרימוס־מאשינקע. די מאשינקע צעברענט זיך מיט א גערויש) איהר זעהט ס'ברענט שוין! (שטעלט ארויף, דאווענענדיג, דעם טשאיניק).

עפשטיין (גאנץ שטיל אויפהויבענדיג זיך און חאפענדיג א קוק אין טשייניק). איהר האט חאטש אנגענאסען פול?...

פריוועס (דאווענענדיג). אומהו... (פויזע) ס'עם סטייען... יעצט שטעל איך מיך שמונה־עשרה, און איידער וואס – ווען – האבען מיר טהע! (שטעלט זיך שמונה־עשרה. פויזע).

הימעלשטיין (ווארט אב א ווייל'ע. חאפט זיך ראפטום אראב פון בעט און לעשט די מאשינקע). די מאשינקע! דאס וועט מיר נאך דרילעווען דעם קאפ – א פו! א פו! (לעשט אויס און לייגט זיך צוריק. פאר־זיך להכעיס'דיג) טהע וועט ער ביי מיר טרינקען... טהע! טהע!...

פריוועס (שטעהענדיג שמונה־עשרה, מאכט מיט די הענד צו עפשטיינען. ווייזט איהם ער זאל אנצינדען די מאשינקע) נו – א! א! נו... נו!

עפשטיין (אין שרעק, מיט א פולען מויל בייגעל, שאָקעלט מיטן קאָפּ אויף ניין).

פריוועס (וויזט איהם מיט די הענד ער זאָל אָנצינדען א וואַפּלקע).
א... אָ! נו, נו!... אי!...

עפשטיין (טרייסעלט זיך אָב). נו...

פריוועס (אַילט זיך זעהר, חאַפּט דעם דאַוונען, מ'זעהט ווי די ליפּען בעוועגען זיך שנעל, שנעל. — לאַנגע פויזע).

הימעלשטיין (לחכעיס'דיג). טהע... טהע — וועט ער ביי מיר טרינקען! טהע... טהע!...

פריוועס (ענדיגט שנעל, שפּייט אויף גיך אויס, נעהט אויס שמונה־עשרה, געהט שנעל צו צום טיש, רייבט אָן א וואַפּאַלקע און צינדט ווידער אָן די מאַשינקע). זאָל ער זיך נאָר צו־ריהרען צו דער מאַשינקע, האַק איך איהם איבער די הענד!

הימעלשטיין (רויט פאַר כעס). אידיאָט איינער! איינער! איך בין דאָך געוועזען אויף א מאַסקען־באַל!

פריוועס. בכן, איז וואָס?

הימעלשטיין (בעט זיך האַלב אין כעס, אויסציעהענדיג די ווערטער). וויל איך — שלאָ־אָ־פען, שלאָ־אָ־פען, אידיאָט איינער! (די אויגען פאַלען איהם צו).

פינפטע סצענע.

בעסקין (קומט אריין פון נאָס דערוועהענדיג עפּשטיינען צעשטייבעלט זיך). אַה, איהר זענט שוין דאָ!!

עפשטיין (פאַרבייסט א פינגער, וואָס ער זאָל הויך ניט ריידען. גאַנץ שטיל). איך בין געוועזען דאָרט—

בעסקין. נו?

עפשטיין. אָנגענומען, אָנגענומען!

בעסקין. נו?

עפשטיין. וואָס נו? ניש'קשה פון אַנ'אוראָק.

בעסקין. ניין, כ'מיין, א הייסער נאַציאָנאַליסט.

עפשטיין. אָבער א נאַציאָנאַליסט! וואָס ער האָט מיר אָלץ אָנגערעדט, אין דער האַלבע שעה...

בעסקין (פֿערגעסט זיך, הויך מיט התפעלות). אזא רײַכער מענש! מערקווירדיג... —

עפשטײַן (האַלט איהם אָב, ווײַזט אויף הימעלשטײַנען) שאַ...

בעסקין (דערמאָנט זיך) אַה... קום גאָר אַרײַן צו דראַבקינען אין צימער... (קוקט אַרײַן אין טהיר פֿון צווייטען צימער) ער איז, דאַכט זיך, נאָך ניטאָ. (נעהמט עפשטײַנען פֿאַר'ן אָרעם און געהט מיט איהם אַרײַן רעכטס אין צווייטען צימער).

פריוועס (ביז דער טשאַניק קאָכט אויף, מאַכט ער זיך בעקוועם בײַ'ם טיש, וואַשט רײַן אַ גלאָז, נעהמט אַרויס פּוטערקיכלעך און לייגט זיי אויפ'ן טיש).

זעקסטע סצענע.

גאָלדבערג (קומט פֿון גאַס. פֿערטראַכט אַביסל, דעם האַרטען קאַפעליוש אַרויפֿגערוקט, געהט צו צום טהיר פֿון צווייטען צימער, בלײַבט שטעהן, טראַכט נאָך אַ ווײַלע, פֿרעגט פריוועסען). איז דאָרט ליכטיג?

פריוועס. דאַכט זיך אַז ניט.

גאָלדבערג (געהט אַרײַן אין צווייטען צימער, קומט אין אַ ווײַלע אַרוס צוריק מיט אַ שטיק'ל שעוויאָט. וויקעלט עס אַביסל פֿונאַנדער בײַ'ם טיש. טאַפּט עס, קוקט עס דורך, גיט אַ קרעכץ, און רעדט גלאַט אַזוי אין דער וועלט אַרײַן). ווי זאָגט איהר פריוועס? ס'איז גוט!...

פריוועס. איהר האָט נאָך דאָרט ליגען אַלע אַכט שטיקלעך?

גאָלדבערג (מעהר צו זיך). אַכט — ווי די קלעצער —

פריוועס. אין שטאָדט איז דאָ קונדען.

גאָלדבערג (גיט זיך גלײַכגילטיג אַ קרים). ס'איז געוואַקסט; (וויקעלט די סחורה צונויף) אָט וואָס עס קומט אַרויס פֿון אַזאַ פֿאַבריצירען — איהר זעהט?

פריוועס. שעוויאָטלעך.

גאָלדבערג. יוקס, גוטער ברודער, און ס'ליגט... ס'ליגט... (לעגט אַוועק די סחורה אָן אַ זײַט).

פריוועס. איהר זוכט אַ קאַסעלע?

גאָלדבערג. אָ-אָ! (געהט צו צום שלאָפֿעדיגען הימעלשטײַן, רוקט צו צו איהם אַ שטוהל, זעצט זיך, און קוקט אַ ווײַלע אויף זײַן געזיכט בקשה...ג) הימעלשטײַן? —

הימעלשטיין (האבענדיג די אויגען פערמאכט), לאז מיך גאָלדבערג, לאָז מיך!

גאָלדבערג. גוטער ברודער! ארשינאָוו פון מאָסקווע איז היע —

הימעלשטיין (שלאָפענדיג). אומהו...

גאָלדבערג. ער איז געוועזען ביי אייך —

הימעלשטיין (פון שלאָף). געוועזען...

גאָלדבערג (קראַצט זיך ביי דער פאה). ווי קלערסטו הימעלשטיין, ער וואָלט ביי מיר צוגענומען דאָס קרעמיל פאר איין קלאָפ?

הימעלשטיין (פון שלאָף). אויף א קורצען וועקסעלע — א קשיא...

גאָלדבערג. שלעפ איהם מארגען אריין, גוטער ברודער!

הימעלשטיין (פון שלאָף, ציהעט דאָס וואָרט). גו־ו־ט...

גאָלדבערג (קוקט נאָך אביסעל, בעטענדיג, אויף דאָס שלאָפענדיגע געזיכט). גוטער ברודער!

הימעלשטיין (ווי פריהער). גו־ו־ט...

גאָלדבערג (שטעהט אויף אביסעל הייטערער, פערביינגעהענדיג, קלאַפט לייכט פריוועסען אויף דער פלייצע). פערשטעהט איהר מיך — (הויבט אויף הויך דאָס שטיקעל סחורה, טראָגט עס צוריק אריין אין צווייטען צימער, קומט באלד ארויס צוריק אויפגעלעגט, קוקט אָהן א שום מיין אויף פריוועסען) פערשטעהט איהר מיך! מלמדים ווייסען ניט אַז סחורה צעקנייטשט זיך ווען מען זיצט אויף איהר... כאַ! איז נאָך איינערע ווערטער — וואו דאַרף מען זיך יעצט אהינטהון?! (זינגט ארויס) גיעב מיר דיין קוויטעלע — איך גיעב דיר מיין קיטעלע! — הערט נאָר פריוועס, וויפיעל שיקט מען אייך יעדען חדש פון דער היים? (זינגט ווייטער) גאַ דיר מיין בייטעלע —

פריוועס. דרייסיג רובעל איז מיר גענוג.

גאָלדבערג. (קרימט זיך). ע־ע־ע... און א לעב טהון? (זינגט) גיעב מיר דיין ציצעלע!...

פריוועס. דרייסיג רובעל איז מיר גענוג!

גאָלדבערג. ע—ע!.. פערשטעהט איהר מיך: אין איינערע יאָהרען האָט זיך שוין ביי מיר געוויזען א קליין פליעכעל — יעצט: (נעהמט אראָב דעם הארטען הוט און בויגט אראָב צו איהם דעם קאהלען קאָפּ) וואָ!

פריוועס (קוקט אין דעם קאהלען קאפּ). גלאַט —

גאָלדבערג. גוטער ברודער, דאָס קומט אייך פון פּאַפּיראָסען־רייכערן! (זענטיער). טערעבלאָם! פּון פּאַבריציר־ ציירען!

פריוועס. יוקס!

גאָלדבערג (סטראַשעט איהם לאַכענדיג מיט א פינגער). עי... מ'קאָן אייך שוין באַלד מיטנעהמען... אַ נו, קומט נאָר אַהער —

פריוועס. אַ סור! (געהט צו איהם צו).

גאלדבערג (רוימט איהם איין וואס עס איז אין אויער. פּויזע), נו?

פריוועס (ווערט בלאַסלער, ערוועקט... בעדענקט זיך). ניין... (געהט צום טיש צו, גיסט זיך אָן א גלעזיל טהע; פּעסט). ניין! (פּערלעשט).

גאָלדבערג. (קוקט אויף איהם דעם גאַנצען מאָמענט ציניש שמייכעלדיג). טאַקי — ניין?... נו־נו!... (אַב אין גאַס).

פריוועס (זעצט זיך עסען, עסט און טרינקט טהע. פּויזע).

זיעבעטע סצענע.

גרינשפאַן (קומט אריין העפטיג פון גאַס, רויטלעך, די אויגען שפּילען). הימעלשטיין?! (דערזעהט איהם אויפ'ן בעט שלאָפענדיג). הימעלשטיין שלאָפט!...

פריוועס. ער שלאָפט דער פּריץ!

גרינשפאַן (האַפּט איהם אָן פאַר'ן אַקסעל) Вставай, ты чортъ!

פריוועס. ער וועט אייך באַלד מאַכען א „מי שֶׁבֵּרַךְ"...

גרינשפאַן. הימעלשטיין! (פריוועס'ן) אַ וואָס?

הימעלשטיין (גיט א וויש מיט די העַנד די אויגען). גרינשפאַן! גרינשפאַן. נאָך א מאַסקען־באַל פוילט מען אין בעט?! קום שוין, קום!...

הימעלשטיין. וואו ווילסטו מיך שלעפען?... ס'שלעפערט מיך, גרינשפאַן...

גרינשפאַן. ניט גערעדט! דו מוזט געהן...

הימעלשטיין. כ'מיין זיכער, גרינשפאַן...

גרינשפאַן. נו, נו!... אויפגעהויבען זיך און געגאַנגען! (פאַלט צו איהם צו אין התפעלות) גוטער ברודער!

הימעלשטיין (זעצט זיך אויף, קראַצט זיך אין פּאַטיליצע). נו, רעד שוין, רעד...

גרינשפאַן. !A ни слова — אויפשטעהן זאָלסטו, און שוין מיט מיר אראָבגעהן...

הימעלשטיין. איך זאָג אָבער פריהער: טאָמער איז עס ניט אזוי... דיינע מציאות!

גרינשפאַן. פערלאָז זיך, פערלאָז זיך!

הימעלשטיין. נאָך אַ נאַכט אויפ־זיין דרעהט זיך מיר דער קאָפּ ווי אויף שרויפען...

גרינשפאַן. וואָס ווילסטו האָבען — אום פינף ביסטו אויעק!

הימעלשטיין (נעהמט ארויפציהען אַ קאַמאַש). ס'איז שוין אפילו געווען אביסעלע שפּעטער... דו ביסט נאָך לאַנג געבליבען מיט דיין ציגאַנקע?

גרינשפאַן (לויפט צו צום פענסטער, שטעקט ארויס דעם קאָפּ און רופט אראָב). Róża ?! W tej chwili Róża

הימעלשטיין (הויבט זיך אויף מיט איין אָנגעטהאָנענעם שוך, וויל צוגעהן צום פענסטער).

גרינשפאַן (מאַכט מיט די הענד) געה נישט צו צום פענסטער! Ружу дай הימעלשטיין! (שטרעקט איהם אויס אַ האַנד).

הימעלשטיין. וואַרט, וואַרט... מיר וועלען צוערשט אַ קוק טהאָן... (וויל ווידער צוגעהן צום פענסטער)

גרינשפאַן. אין פענסטער זאָלסטו ניט קוקען!

הימעלשטיין (נייגיעריג). טאָ זאָג שוין, ווער איז זי דאָס, די רוזשאַ?

גרינשפאַן (צוצויגען האַלב־לויט) ... Цы-га-ноч-ка

הימעלשטיין (גלויבט ניט). נו?!

גרינשפאַן. וואָס דו הערסט!

הימעלשטיין (נייגיעריג). די נעכטיגע, מיט וועלכע דו האָסט זיך ארומגעשלעפּט איבער'ן זאַל?.. וואָס האָט אזוי געהאָפּסט?!

גרינשפאַן. די, די!...

הימעלשטיין (נייגיעריג). אָט די דיקינקע, מיט דאָס רונדיג געזבקעלע ארויס.

גרינשפאַן (שאָקעלט צו מיט'ן קאָפּ). יאָ... יאָ!..

הימעלשטיין. די ציגאַנקע, מיט די איינגעפאַלענע סמענגעס און די שווארצע צעפּ?... ווייסט, געטיינער יונג, ס'איז

איהרע אייגענע האר! (זעצט זיך אויף ן בעט, נעהמט אנטהון דעם צוויי- טען קאמאש).

גריגשפאן. איך וויים, איך וויים!..

הימעלשטיין (ארויפציעהענדיג דעם קאמאש), או=א!

פריוועס (גערט צו אווי-זיך, ווי גאר נישט מיינענדיג צום פענס- טער און קוקט ארויס).

גריגשפאן (גערט צו איהם צו פון הינטען, נעהמט איהם אן פאר'ן קאלנער, וויל איהם אבשלעפען). קיין חזיר זאלט איהר ניט זיין!

פריוועס (דרעהט צו איהם אום דאס געזיכט, שטויסט איהם גוט אב פון זיך). וואן פון מיר!

גריגשפאן (פון ווייטען אויפגערעגט, ערשטוינט אביסל, מאכט קולאקעס). פון פענסטער זאלט איהר אוועק!

פריוועס (האט גאר ניט מורא). טא=קי=?

גריגשפאן (שרייט). איהר זאלט אוועק פון פענסטער!

פריוועס (שטעקט ארויס דעם קאפ אין פענסטער און ענטפערט ניט).

הימעלשטיין (שטעהט אויף פון בעט, גריגשפאנען). לאז אב, מיט אן'אידיאט שטעלסטו זיך אוועק ריידען...

גריגשפאן. דאס איז ער, דער שמענדראק, דער „דאוו- נער" אייערער!

הימעלשטיין (ווייזט איבער פריוועסעס בעט). אט איז עס, דאס תפילין-זעקעלע — אן'אידיאט פון א יונג!

גריגשפאן. איך האב דא געדארפט מיט איהם וואוינען! ער וואלט ביי מיר גאר אנדערש געזונגען... ער וואלט שוין ביי מיר צום פענסטער נישט צוגעהן, די פיס זיינע וואלט איך איהם אבגעהאקט.

הימעלשטיין. מיט אן'אידיאט — — (פויזע).

פריוועס (פייפט ארויס אין גאס, נעהט דערנאך, טהוט אן דאס קאפעליוש'ל און נעהט לאנגזאם ארויס דורך דער גאס טהיר).

גריגשפאן. מאך עס גיכער, הימעלשטיין, דער פרובאק דיינער איז גאר קיין נאר ניט, ער איז אראב...

הימעלשטיין. וועגען דעם האב קיין מורא ניט... ער שרעקט זיך, דער שוטה, פאר א מיידעל ווי פאר א שד.

גריגשפאן. מאך עס, פונדעסטוועגען גיכער —

הימעלשטיין. איך זוך דאך די שעפ... (דרעהט זיך אביסל

ארום) האסט איהר אבער דערצעהלט פון מיר? ווייסט דאך, איך האב ניט ליעב... אימגעריכט...

גרינשפאן. דערצעהלט, דערצעהלט נאך נעכטען –

הימעלשטיין (צופריעדען). נאך נעכטען... פארך איינער, פאר וואס האסטו מיך ניט צוגערופען?... מיר איז עפעס נעכטען ניט געגאנגען, אבער גאר ניט... עטליכע מאהל האב איך מיך אנגעבראנט... גאר פיין...

גרינשפאן. מיט דער וואקס'אווע?

הימעלשטיין. האסט געזעהן?

גרינשפאן. א יארערדיג ווייבעל...

הימעלשטיין. הער זיך אבער איין.... איך געה איהר אזוי נאך, און לאז איהר איין מאהל א פאר ווערטער אין אויער אריין, דאס צווייטע מאהל – א פאר ווערטער... ברענענדיגע – ווייסט דאך ווי איך הויב אן –

גרינשפאן. פי – צו ריזיקאליש... גוטער ברודער!

הימעלשטיין. געה און וויים אז דער מאנד'ל איהרער, איז שוין געקומען פון דער רייזע, איז אויך דא אויף דער חתונה – און געהט דיר פון הינטען נאך!

גרינשפאן (ערנסט, מיט אביסל שרעק) · נו?!

הימעלשטיין. וואס דו הערסט!

גרינשפאן. נו, און מכח פערפאהרען אין Зубной переулокъ?

הימעלשטיין. פע... נאר ס'האט געהאלטען דערביי.

גרינשפאן. האסט זיך בעצייטענס ארומגעזעהן –

הימעלשטיין. און זיך אבגעטראגען... דער צווייטער אינ-צידענט איז געוועזן נאך א געפעהרליכערער; פערשטעהסט, א מענש געהט צו מיר צו, און זאגט מיר מיט א פולען מויל, איך זאל מיך אבטראגען, – א ניט – רייסט ער מיר אראב די מאסקע און פאטשט מיר אוים די מארדעס!...

גרינשפאן. אודאי אויך א מאנן?

הימעלשטיין. וואס דען... דער שווארץ יאהר וויים זיי! שלעפען זיך נאך זייערע ווייבער ווי די שפיאנען און לאזען קיין האנר ניט הויבען (עפינט אויף די טהיר אין צווייטען צימער) מלמדים, די שעה וואו איז?

בעסקין (ענטפערט פון צווייטען צימער). מיר האבען זי ניט געהאלטען...

הימעלשטיין. גיט א קוק דארט, נעבען דראבקינ'ס בעטעל, ביי'ם וואשטיש'ל. געהט ער זעהן א כלה פערשלעפט ער אהין די שעפ... נו, Живо! (מ'רוקט איהם ארויס א שעפ).

גרינשפאן. דו געהסט זיך יעצט איינוואשען?... זעהסטו, דאס ווען דו וואלסט געקענט פערשפארען —

הימעלשטיין. איך וואש זיך ניט — איך וויל נאר אויסשווענקען דעם מויל. פי, א שטאל א גאנצער... פינף מינוט איך זאל נאר אבדרעמלען — ווערט מיר דארט טרוקען און ביטער. (נעהמט אן א מויל וואסער, הויבט אויף דעם קאפ שווענקט) חל-חל-חל.

גרינשפאן. דו מאכסט שהיות! (געהט צו צום פענסטער) דער פרוטעק זיבערער דרעהט זיך ארום איהר ווי א קאטץ ארום א טעפעל מילך...

הימעלשטיין. וואס, די פרומע קאץ?

גרינשפאן. ארום דעם מעפיל מילך (נעהמט אב דעם קאפ פון פענסטער, גיט א פאטש מיט די הענד) Чортъ подери! מ'דארף דאך א מאהל זיין א ריזיקאנט!

הימעלשטיין (טהוט אן דעם רעקיל). א?

גרינשפאן. א האלבע נאכט האב איך אבגעפושערט זומזיסט!

הימעלשטיין. וואס הייסט?

גרינשפאן. אומזיסט! פערשטעהסטו שוין? דריי שעה נאכאנאנד געשלייפט אומזיסט דעם צונג... דעם גאנצען שיר-השירים איהר אבגעזאגט — ביז איך בין צום שכל געקומען — און —

הימעלשטיין. און?

גרינשפאן. פערשטעהסטו מיך: איך נעהם זי פלוצלונג אן — (נעהמט הימעלשטיינען אן הויך ביי'ם ארעם) און זי — גאר ניט... אויף אזוי — שלעפ איך איהר שוין צום בופעט גאר אויף דאס ניי... מאך מיר דערנאך ניט וויסענדיג און — (נעהמט איהם צארט ארום...) און פערבלאגרוע — ווייסט דאך דאס קאבינעטל אין קאנצערט-זאל, דאס ווינקעל קאבינעט'ל ביי דער רויטער טהיר... טהו, נעהם קוש — אלץ! די מאסקע לאזט זי זיך אבער ניט אראב נעהמען...— „אין דער פריה! אין דער פריה!“— מילא!

הימעלשטײן (הערט איהם די גאנצע צייט און קוועלט אָן). אָח־יעי!.. אָח־יעי!...

גרינשפאַן. אין דער פריה פערשטעהסטו מיך — (שטופּט איהם אַביסל אָב פון זיך) טאָמער געהסטו שוין?!

הימעלשטײן. וואַרט, וואַרט, איך נעהם נאָר דעם קאַפּעליוש — (חאַפּט דעם הוט און דעם שטעקל).

גרינשפאַן (עפענט אויף די גאַס־טהיר). קום שוין, קום!

הימעלשטײן (אַרויסגעהענדיג נאָך איהם). וואוהין געהן מיר?

גרינשפאַן (אונטער דער טהיר פונם פינסטערן קאָרידאָר). אונטען, אַלץ אונטען!.. (ביידע אָב).

אכטע סצענע.

(דאָס צימער שטעהט אַ וויילע ליידיג).

פריוועס. (קומט פון גאַס אַ בלאַסער; געהט לאַנגזאַם צום טיש צו, קלאַהרט וועגען עפּעס, אַ־גיגעסענדיג זיך אַ גלאָז טהעע).

דראַבקין (קומט פון גאַס מיט אַן'אָראַנגעלאָוועגע קאַפּ, טהוט אוים שווייגענדיג דעם אויבערמאַנטעל, הענגט איהם אויף; טהוט אויס דעם פראַק, וועגט איהם אין חנגר; פאַר זיך.) אין לא פּיראָלתי!... (טראָגט איהם אַריין אין צווייטען צימער, קומט באַלד צוריק אין פריהעריגען רעקיל, זעהט פריוועס'ן איבער די פוטערקיכלעך און טהעע) או־אָ! או־אַ! פריוועס! גוט ג'אָווענד פריוועס! פרישע פוטערקיכלעך? —

פריוועס. פרישע.

דראַבקין. ליטווישע?!

פריוועס. איך עס ניט דאָס פוילישע טייג!

דראַבקין. אמת! איך נעהם זייערע „טשיאַסטעס" אויך אין מויל ניט אַריין... (רוקט צו אַ שטוהל און זעצט זיך צום טישעל) אַ גלעזיל טהעע וועט איהר מיר שענקען, פריוועס?

פריוועס (טאַפּט דעם טשייניק). כ'ווייס ניט צו ער איז נאָך הייס... נו, מען קען נאָך טרינקען — (רוקט איהם צו אַ גלאָז) פאַרזוכט אַ פוטערקיכל, דראַבקין! (חויבט אָן אַריינגיסען טהעע אין דראַבקינ'ס גלאָז).

דראַבקין. פון די פרישע, מהיכא־תיתא... ווייסט איהר וואָס? — שטעהט אויף און האַלט איהם אָב ער זאָל ניט פול גיסען דעם גלאָז טהעע) מ'דאַרף גאָר דעם טהעע ניט! פאַר די פוטערקיכלעך האָב איך — (ציהעט אַרויס אַ פלעשעלע שנאַפּס) אָט וואָס איך האָב! (וויל

ארויסקלאפּען דעם פּראָפּען) פאַר אַזעלכע פוטערקיכלעך איז דאָס בעסער שאַפען געוואָרען... האָפּ! (דער פּראָפּען שפּרינגט אַרויס) יעצט אַ קעלישאַק, פּריוועס! И чокнемся!

פּריוועס (ברענגט פון שענקעל אַ קעליִשאַק). אַזוי גאָר!

דראַבקין. און הימעלשטיין און אַלע (גיסט אָן און טרינקט אויס) וואו זענען זיי? (גיעסט אָן פאַר פּריוועסען) טרינקט פּריוועס, געזונד ... די מלמדים דאָרט זיצען אַפילו און קאָכען זיך וועגען נעכטיגען טאָג —

פּריוועס (טרינקט אויס).

דראַבקין. צו אַזעלכע קיכלעך אָבער, איז בעסער זעצען זיך מיט וואָס ווייניגער עולם... (עסט און קריגט התפעלות פון געבעקס. האַלט די האַנד אונטער׳ן מויל) זיי צושיטען זיך, ממש זיי צושיטען זיך...

פּריוועס (רייבט זיך דעם שטערען, דערמאָנט זיך און עסט, הוסט זיך אַרויס, פאַרזיך). פשאַקרעוו!

דראַבקין (עסענדיג). ממש זיי צעשיטען זיך מיר אין מויל...

פּריוועס. פשאַקרעוו —

דראַבקין. זאָרגט ניט, זאָרגט ניט, פּריוועס! (גיסט אָן פאַר זיך אַ קעליִשאַק און טרינקט אויס) אָט וועל איך עס, פּריוועס, שמעהט איהר מיך, אַראָבקומען פון וואַיאַוש מיט אַ כלה זאָוועלד, און ס׳וועט זיין אַ באַל פאַר׳ן גאַנצען כלל!

פּריוועס. וואָס עפּעס פלוצלונג פון וואַיאַוש?

דראַבקין. אַזוי... פון וואַיאַוש, פון יענע קאַנטען... איהר פּריוועס, זאָלט אייך אויך ליפערן אַ כלה פון וואַנען איהר קריגט די פוטערקיכלעך... דאָ — איז אַ פערפאַלענעש. נאָר פון דער היים, פון דער היים, פון וואַנען איהר קריגט די פוטערקיכלעך! КСТАТИ וואָלט איך אייך זאָגען (שטילער) איהר זאָלט האָבען אייער טשעמאָדאַן אויף אַ שלעסעלע — די מלמדים דאָרט, פּריוועס, שמעהט איהר מיך, קענען זיך צו זיי צוחאַפּען און איינשמירען מיט זיי אַ מיטאָג... (גיעסט אָן פּריוועסען שנאַפּס) טרינקט, טרינקט, פּריוועס, אייער נשמה איז אויך ניט קיין ראָשוינקע!

פּריוועס (טרינקט און פּלאַצט אַרויס פונ׳ם פולען מויל) רוזשאַ!

דראַבקין. וואָס זאָגט איהר, וואָס?

פּריוועס (שטעהט אויף אויפגערעגט). פשאַקרעוו, רוזשאַ הייסט זי!

דראַבקין. ווער?

פריוועס. איהר ווייסט ניט פאַני דראַבקין, איהר ווייסט ניט וואָס דאָ איז געווען! —

דראַבקין (קוקט איהם אָן). איך הויב שוין אָבער אָן צו פערשטעהן — פריוועס?!

פריוועס. יאָ — !

דראַבקין (קוקט איהם אָן, גיעסט ווידער אָן פאר פריוועסען א קעלישאק). מיר ווע׳לען זיך טיילען —! (ער טרינקט דאָס איבעריגע פונ׳ם פלעשעל).

פריוועס (טרינקט אוים ויינע).

דראַבקין. יעצט וועל איך אייך ערשט פרעגען: איהר האָט אַ דרייער׳ל פאַר אייערט-וועגען? איך האָב ניט פאַר אייך אויסצולייגען.

פריוועס (קלאַפט זיך אויף דער ברוסט-טאַש). איך האָב!

דראַבקין. אין ברוסט-טאַש — הייסט עס: פאַפיערגעלד?

פריוועס. ס׳אי דען א נפקא מינא?

דראַבקין. ניין, ניין, — ווער זאָגט דען?...

פריוועס. פאַפיערגעלד! פאַפיערגעלד!

דראַבקין! — Молодецъ, Привесъ טהוט זיך אָן און קומט... דאָס ביטיל אייער׳ס, אז איהר ווילט, קענט איהר א.ב. ערשטעלען צו מיר...

פריוועס טהוט זיין דעם אויבערמאַנטעל, וועט נתפעל) איהר פערשטעהט: אַזאַ ברענענדיג׳ס איז זי, אַט די רוּשאַ...— איך בין אַרוים —

דראַבקין (אביסל אונגעדולדיג). אַלע זענען זיי אַזעלכע... עח, אויפ׳ן וואַזאַש ווען איהר זאָלט מיט מיר אַ פאָהר טהון, פריוועס!

פריוועס (רוימט איהם איין מיט שמחה). דער „אַלטער״ מיינער ניט מיר צום אַנדער׳ן סעזאָן מיט — אַ קאַלעקציעלע!..

דראַבקין (אביסעל גרשטוינט). פריד & ליטמאַן?

פריוועס (מיט שמחה). И на кавказъ, גוטער ברודער!..

דראַבקין. אַליין?!

פריוועס. נו... אַליין — — — דערוויל נאָך ניט...

דראַבקין. איהר פֿאָהרט מיט איינעם מיט – אהא... נו קומט, קומט...

פריוועס (האַלט איהם אָב). יאָ, איך האָב אייך געוואָלט פֿרעגען: עס שאַדט ניט מיט אַן'אַרבע־כּנפות –?

דראַבקין. – Пустяки! קומט, קומט... (זינגט) חאָד'ז מאַרישקאַ, חאָד'ז מאַרישקאַ! (ביידע אָב אין גאַס).

ניינ'טע סצענע.

(פויע. די סצענע שטעהט לעדיג).

גאָלדבערג'ס (אַנקומענדער קול הערט זיך אונטער דער טהיר:) נאַ דיר מײַן קײַטעלע! (ער קומט אַריין, נעהמט אַראָב דעם הוט, האַלט איהם אין האַנד, און געהט אַ דורך מיט'ן אָפענעם קאַהלען קאָפּ צו זיך אין צימער. דער גאַנג ווײַנער איז אַ מידער, אַ גאַנג פֿון אַנ'אַלטען אָבגעלעבטען „חאָלעסטיאַק". פֿון צווייטען צימער דערהערט זיך אין אַ ווײַלע אַרום זיין קול). געגוג, געגוג! שלאָפֿען געהט, שלאָפֿען!

(בעסקין נאָך איהם — עפּשטיין קומען אַריין פֿון צווייטען צימער, פֿערושמורען די אויגען פֿון פלוצליגען ליכט).

בעסקין. איז די גאַנצע שרעק דײַנע פֿאַר די אַראַבער, זיי זאָלען אונז ניט פֿערטרײַבען –?

עפּשטיין (פלעגמאַטיש, קאַלט). דאָס און נאָך וואָס...

בעסקין. די אַראַבער אָבער זענען בײַ דיר דאָס ווילטינסטע – ועהסטו פֿאַר אַלעמען אין דער וועלט האָב איך מורא, – פֿאַר'ן אַראַבער – ניט!

עפּשטיין (קאַלט). איך — יאָ. (גיעסט זיך אָן אַ גלאָז קאַלטען טהע, טרינקט עס מיט גרויסע זופּען אויס).

בעסקין. דו רעדסט פֿון דײַן אייגענע פערזאָן?

עפּשטיין. אַזוי ווי איך, אַזוי זענען מיר אַלע –

בעסקין. פֿלעגמאַ, פֿלעגמאַ! פֿערגאַרטעלסט זיך מיט דאָס גאַנצע פֿאָלק, אין דער צײַט ווען דו שטעהסט אַליין!

עפּשטיין. יאָ, איך שטעה אַליין...

בעסקין. נו?

עפשטיין. מיר שטעהען אלע אליין, א גאנצער וואלד איינציגע בוימער.

בעסקין. א וואלד זאָגסטו!

עפשטיין. א וואנדער-וואלד ניט קיין איינגעפלאנצטער...

בעסקין (טרויריג). לייקען אָבער ניט אָב דעם פאלעסטינע-שמערץ...

עפשטיין. איך לייקען איהם ניט אָב...

בעסקין. דו זאָגסט דאָך אָבער אז ער איז גאָרנישט —

עפשטיין. נו יאָ ער איז גאָרנישט!.. (פויזע).

בעסקין (נעהמט צו צום אָפענעם פענסטער, קוקט ארויס). זעהסט — זיי זענען קיינער ניטאָ... צעגאנגען זיך.

עפשטיין. א זאָרג האָסטו.

בעסקין. אָבער א זאָרג!... הער נאָר, האָסט געלעזען דעם ארצי-ישראל-דינגען „העוכר"?

עפשטיין. כ'האָב איהם געלעזען.

בעסקין. נו, האָסט ניט בעמערקט דאָרט די ערצעהלונגען און בילדער? עפעס א מין מאָדנע הייטערקייט איז אויף זיי אויסגעגאָסען... א נייער דור פון ציון'ס טעכטער וואקסט דאָרט יעצט צווישען יהודה'ס בערג... פרעהליכע, זינגענדיגע...

עפשטיין. ס'איז ניט וואָהר.

בעסקין. וואס הייסט ניט וואהר?

עפשטיין. ניטאָ דאָרט, ניט קיין מיידלעך ניט קיין בחורים... דאָ זענען זיי!... אָט דער פרומאַק דאָ— (ווייזט אויף דאָס בעט'ל) פריוועס, — ער איז אויך אוועק מיט זיי... ווען ער וועט צוריק-קומען, וועט ער דיר מעהר פערצעהלען ווי די „העומר'ס" מיט אלע זייערע שרייבער...

בעסקין. דאָ זענען זיי?? ניין, ניין — הונדערט מאָהל ניין! דאָ בין איך קיין בחור ניט, און אין פאלעסטינע ווען דאָרט זאָל זיין א מאסקען-באַל קום איך אויף איהם דער ערשטער!...

עפשטיין (מאכט אוועק מיט דער האנד). לאָז מיך לעבען... (ער געהט צו צו בעסקין'ס בעטיל. פויזע).

בעסקין (קומט אויך צו זיין בעט'ל און שטעלט זיך דערנעבען אין דער רייה). ס'מוז שוין שפעט זיין?

עפשטיין (הויבט זיך אן אויסצוטהון איבער'ן בעטל). דו ווילסט אפשר היינט שלאפען ביי'ם וואנד?

בעסקין (טוט אויך אויס דאס רעק'ל). ניין, שלאף דו ווידער ביי'ם וואנד. (ביידע שטעהען נאך איבער'ן בעט).

פערהאנג.

יצחק קאַצענעלזאָהן.

דעקאַדענט

קאָמעדיע

1 אקט.

פערזאנען:

אברהם בערג. 25 יאָהר-אַלט. אַ ליטעראַטאָר. מיט אַ קאָם־לאַנגע פלאַקס-פאַרביגע האָר עטוואָס גע־גרויזט; עלעגאַנט געקליידעט, איבער'ן קראַגען אַ שוואַרצע בינדע.

חוה גינצבורג. 20 יאָהריגע בלאָנדינקע, מיט בלויע קלוגע אויגען, אָנגעטהון זומערדיג, העל.

וויצמאן. 26-יאָהר אַלט, אַ בראָנעט, מיט אַ שפּיציג קליין אינטעליגענט בערד'ל, אַביסעל נערוועז.

ליפשיץ. 23-יאָהר אַלט.

טעמע. 16-יאָהר, אַ בראָנעטען. אַ נאאיוו-לעבעדיג מיידעל.

גרונע. אַ דיענסט-מיידיל וואָס שטייבעלט.

(דאָס קומט פאָר אין ווארשא, די לעצטע צייט).

—י סצענע;

א צימער ביי אברהם בערג; רעכט'ס פון פארענט א בינ־טעל, טיעפער אביסעל — די טהיר און קיך אריין. אין הינטער־גרונד, רעכטער — א ביכער־שענק'ל, ווייטער אביסעל א קאכעל אויבען, נאך דעם אויבען א טהיר אין גאס. לינקס — צוויי פענסטער; א שרייב־טיש מיט א שרייבגעצייג און עטליכע שטוהלען שטעהען נעבען די פענסטער. פאר נאכט. די לאמפ איז שוין אנגעצונדען

אברהם בערג (שטעהט אויפ'ן בעט'ל און קלאפט צו מיט א העי־בעריל א פרויען־בילד אין וואנד. מ'קלאפט אן אין טהיר). אריין!

חוה גינצבורג (קומט אריין). גוט'ן אבענד, בערג.

אברהם בערג. אה חוה! (קלאפט א נעגעלע אין בילד) גוט'נ־אווענד! גוט'נ־אווענד!

חוה גינצבורג. איהר זענט אליין דא! ניט אומזיסט האט איהר אזוי הויך א זאג געטהון: „אריין!" — איהר האט מורא גע־האט מ'זאל ניט קריגען חרטה און אומקעהרען זיך צוריק פון אונטער דער טהיר?

אברהם בערג. ניין חוה, ניט אזוי די מורא; איך האב סתם ליעב אז מען קומט צו מיר... שרייב איך ניט — איז אודאי גוט!... זיצט, פאר וואס זיצט איהר ניט, חוה? נאך איין נעגעלע ועט עס שוין האלטען. שרייב איך ניט, בין איך זעהר צופריעדען מיט יעדען וואס קומט צו מיר; איך לעב און איך דארף האבען מענשען! מעג זאראטוסטרא אבוואוינען זיין גאנץ לעבען אויף בערג און בעווינגען די איינזאמקייט, איך בלייב ביי מיינס. (קלאפט אין א נעגעל) מענ־שען דארף איך האבען! — יא שרייב איך — איז גאר אנדערש, דאמאלס — איז גאר אליין!

חוה. נאָר אַליין?

בערג. נאָר אַליין! איהר ווייסט וואָס איך טהו? איך פֿער־שליעס זיך, נעהם אַרוים פֿון קלאַפּ־שלאָס דעם שליסעל און הענג אויף, אויף דער קליאַמקע אַ האַנטוך... קומט ווער — מיינט ער איך בין ניטאָ. —

חוה. גוט צו וויסען; יעצט קום איך צו אייך בדוקא, ווען איהר שרייבט, איהר וועט מיר מוזען עפֿענען!

בערג. (ערנסט) איך וועל אייך ניט עפֿענען.

חוה. ע, איהר וועט ניט אַזוי שלעכט זיין...

בערג. ווען איך שרייב — ניט! ווייל איהר וועט מיר נישט־מעהר ווי שטערען...

חוה. (כלומרשט) איך וועל זיצען אין צימער און שווייגען.

בערג. ניין, ניין, ניין!

חוה. נו איז ניט, איז ניט!

בערג. עס דאַרף אייך ניט בעליידיגען; אַה, מיך פֿרעהט זעהר אייך שטענדיג ביי מיר צו זעהן... איך וועל עס אייך באַלד ערקלעהרען — (גיעט דעם לעצטען קלאַפּ אין וואַנד) יעצט איז עס שוין פֿערטיג! (שפּרינגט אַראָב פֿון בעט) .

חוה (געהט צו צום בעט) . עפּעס אַ שען בילד?

בערג (נעהמט די לאָמפּ פֿון טיש). אין דער דונקעל וועט איהר ניט גוט זעהן...

חוה. מ'דאַרף קיין לאָמפּ ניט, מ'זעהט אלץ, אלץ... איהר אויך, בערג?...

בערג. וואָס?

חוה. שטעלט אַוועק די לאָמפּ, איך זעה...

בערג. אַה, אויף דעם פֿרעגט איהר עס גאָר? (שטעלט צוריק די לאָמפּ) יאָ, יאָ! איך אויך... און נאָר איך! (ווייזער) טהוט אוים די הוט, חוה...

חוה (ציעהט ארוים די הוט־שפּילקעס). טעה וועט איהר געבען?

בערג. אָ יע! (רופֿט צו דער קיך־טהיר). גרונע! (צו חוה'ן) באַלד האָבען מיר טהע!

חוה. וויַיצמאַן קומט אויך באַלד.

בערג (שמייכעלט קוים). וויַיצמאַן?

חוה. וואָס לאַכט איהר?

בערג. אָי, חוה, חוה... (נעהמט פֿון איהר צו ס'היטעלע).

גרונע (קומט אַריין, בלייבּט שטעהן בּיי דער טהיר).

בערג (שמייכלענדיג צו גרונען). איהר ווייט מאַכען טהע... טהע! (דרעהט אין האנד חוה'ס היטעלע) איהר וועט עפּעס עסען אויך, חוה?

חוה (בּייזלעך). לייגט אַוועק מיין היטעלע!

בערג (דרעהט דאָס היטעלע ווייטער אין זיין האנד). איהר וועט אַריינבּרענגען אַ פּאָר בּייגעל אויך, גרונע.

גרונע (הערט איהם מיט אַ שמייכעל).

חוה (שטרענג). לייגט אַוועק מיין היטעלע!

בערג. געהט, גרונע. (גרונע אָב. בּערג לייגט אַוועק איהר היטעלע)

חוה (נאָך אַ קליינער פּויזע). אָ, איהר אויך, בּערג?

בערג (ווייזט אויף דאָס בּילד). ווע..ען דעם?

חוה. יאָ!...

בערג. איך האָבּ אייך שוין געזאָגט: איך לעבּ, האָבּ ליעבּ אַלץ וואָס דאָס לעבּען שאַפֿט... כ'העט, איז עס ניט לעכערליך? דאָס לעבּען שעמט זיך ניט צו שאַפֿען, די נאַטור שעמט זיך ניט צו ערציהען — און איך וועל מיך שעמען בּרייטער עפֿנען אויף דעם מיינע אויגען? איך קניע פֿאַר פּסיכייען — און קוש זי ווען ער'אָס זעהט ניט... — פֿון דעסטוועגען שטערט עס מיר ניט צו זיין אַ שטרענגער מאָראַליסט... אייך, חוה וועל איך בּעטען ניט פֿערבּייטען אַ שטרענגען מאָראַליסט מיט אַ פֿאַנאַטיקער אַ מאָראַ-ליסט — איהר זאָגט עס מיר צו?

חוה. יע!

בערג. נו איז גוט...

חוה. און טאָמער וועל איך פֿערבּייטען — ?

בערג. טהוט איהר אַ פֿערבּרעכען!... איך וויל ניט מ'זאָל מיך האַלטען פֿאַר אַ מאָראַליסט אַ פֿאַנאַטיקער, איך בּין ניטש-מעהר ווי אַ שטרענגער... (פֿערטראַכט זיך).

חוה (קריגט איהם אבּיסעל נאָך). ניטש מעהר ווי אַ שטרענגער... וואָס האָט איהר זיך אַזוי פֿערטראַכט?

בערג (האַפּט זיך אויף). אָט אין וואָס! היינע האָט געקענט שרייבּען „דאָס האָהעליעד” און האָט געקענט זיין דערבּיי אַ שטרענגער

מאָראַליסט... איהר פֿערשטעהט: דאָס האָהעליעדו! ער נעהמט דאָרט אַ קערפּער פֿון אַ פֿרויענצימער – און בעזינגט איהם, יעדעס פּיצעלע, יעדעס ברעקעלע, איהר פֿערשטעהט? יעדעס ברעקעלע! – איך בין אַ מאָראַליסט – איך דאַרשט אָבער נאָך שענהייט, איך דערשלאָף ניט אַ גאַנצען זומער, היט דאָס זונ־קומען און דאָס פֿערגעהן פֿון יעדען טאָג... – (דערפֿרישט) איך דערצעהל אַנדערש די „מעשי בראשית״: ניט רייסען עפּעל פֿון עץ־הדעת האָט די שלאַנג אַנגערעדט חוה׳ן, נייער מאַכען זיך אַ שערץ פֿון פֿייגענבלעטער... (פֿאַלט אַריין אין אַ נאָך תּעבערן טאָן) אַפֿידיאַס האָט געהויט דער געטין „אַטינע״ פֿאַר זיין פֿאָלק אַן קליידער, ווי זי שטעהט און געהט!.. (שטעלט זיך אַב פֿאַר׳ן בעטיל און בעטראַכט דאָס בילד) איך וועל נעהמען און פֿערדעקען אַזאַ הילו! אַנ׳אַלט וואָרט אַלבאַסטער – ס׳איז אָבער פֿאָרט אַנ׳אַלבאַסטער!

חוה (בייַם טיש, אונטער איהם לייגט שמייכלענדיג). אמת!

בערג (קערט זיך ניט אום פֿון בילד). איך וועל נעהמען און פֿערשטיקען אין אַ בלוזע אַזאַ קלאָהרע שענע ברוסט!

חוה. הערט נאָר איהר, בערג, איהר ווילט דעקלאַמירען דאָס האָהעליעדו?

בערג (קערט זיך אום צו חוה׳ן). איבער מיין בעט זאָל דאָס בילד הענגען! די שענהייט זאָל איבער מיך שטענדיג וואַכען... אַז איהר נעהט אַ וועק, חוה, בלייב איך ניט אַליין –

חוה. און אַז איהר שרייבט?

בערג. פֿערדעק איך איהר דאָס געזיכט; איהר זעהט די אויגען?

חוה. ווי לעבעדיג –

בערג. אַהאַ!

חוה. פֿערדעקט איהר זי?

בערג. ווען איך שרייב... אַז איך שרייב, הייסט עס, איך שאַף! איך עוגף נייע לעבענ׳ס, נייע וועלטען, נייעס, נייעם שאַף איך! ניט געענדיגטע בעשעפֿענישען ציהען צו מיר אויס די הענד פֿון פּאַפּיער און ביטען מיר: ענדיג אונז! ענדיג! איך טאָר זיך פֿון זיי ניט אָבווענדען אין געדאַנקען אויף אַ האָר, קעהר איך מיך אויף אַ ווייַלע אַב, ווערען אַסך וועלטען חרוב...

חוה. וואַ... איהר מאַכט מיר שרעק, איך וועל שוין מעהר צו אייך ניט קומען.

בערג. אח, איהר האט מיך שלעכט פערשטאנען: אדרבא, קומט, באלד וועט זיין טהע... אדרבא, ווייל איך דארף האבען מענשען — שטערען זיי מיר... א מענש איז פאר מיר א וועלט, בין איך צו איהם ניט גלייכגילטיג... (ציהעט זיך צו איהר ליידענשאפטליך צו)

חוה. (שטעהט אויף פון שטוהל).

בערג. וואס האט איהר זיך אויפגעשטעלט? אה, אה... איהר פערשטעהט מיך ניט... אז איך שרייב, הייסט עס איך שאף, איך שאף וועלטען, קומט צו מיר ווער איז עס ווידער א וועלט... צווי וועלטען אין איין צימער, אין אזא ענגע אטמאספער... פאר'ן קינסטלער וואס שטעהט צווישען ביידע איז עס געפעהרליך, ער קען זיך ניט אין גאנצען איבערגעבען זיין שאפען... און, בלייבט גאנץ גלייכגילטיג צו זיין גאסט, ס'הייסט, צו דער צווייטער וועלט...

חוה. או, ווי גוט... יעצט פערשטעה איך. הייסט עס, איז די בעסטע צייט ביי אייך צו זיצען ווען איהר שרייבט?... ס'הייסט ווען איהר „שאפט"...

בערג. ניין! ניין! מאהאמעד האט געהאט א הייסען טעמפעראמענט... דאך ווען ער האט געדארפט בעשאפען זיין וועלט איז ער אוועק פונ'ם ישוב אין מדבר אריין; אין התבודדות און אין א שטילשווייגען האט ער זיין תורה געשריבען... און אז ער האט געענדיגט זיין תורה פערטיג, איז ער צוריקגעקומען אין זיין ישוב מיט'ן קאראן און מיט'ן זעלבען טעמפעראמענט —

חוה. מיט'ן קאראן —

בערג. און מיט'ן זעלבען טעמפעראמענט!... ווען דיאגען פלעגט דארפען געבוירען א נייעם געדאנק האט ער געלאזען די שענע „העטערעס" לויפען און אין א פאס געלייגט זיך — איהר פערשטעהט, אין א פאס! היינט די קאטאסטראפע מיט משה'ן! משה האט זיך צופיעל געאיילט מיט זיינע לוחות, (אונטער דאס ווארט לוחות. פערשטעה איך זיין אידעאל, זיין ווערק..) פרישע און גלייטיגע, האט ער זיי געטראגען אין די הענד; ניי און ניט אין גאנצען רייף איז זיין אידעאל געווען... אראבקומענדיג פון בארג און דערזעהענדיג יודישע אויסגעפוצטע יונגפרויען טאנצען פאר'ן גאלדענעם קאלב, האט ער אן זיינע אייגענע וועלטען פערגעסען און פון די הענד זיי ארויסגעלאזען —

חוה. ער האָט אַוודאי אויך געהאַט אַ הייסען טעמפּעראַמענט?
בערג. אַוודאי, אַוודאי!
חוה. וואָ!... (קוקט איבער די פּאַפּיערען אויפ'ן טיש) איהר שרייבט וואָס?
בערג. איך שאַף —
חוה. וועלטען ... (קוקט אַריין אין אַ פּאַפּיער. פּויזע).
בערג. איהר לייענט? איהר וועט ניט דערקענען מיינע קוף'ן.
חוה. פאַרוואָס שרייבט איהר אַזעלכע קוף'ן?
בערג (שפּאַרט זיך אויך אָן אויף דעם טיש נעבען איהר, אינטימ-פריינדליך). איהר האָט שוין געפונען אַ קוף?
חוה. איך פרעג נאָר... (זיי זוכען אַ ווײַלע. חוה רוקט זיך אַביסעל אָב פון איהם) וואָס האָט איהר עס געגעסען?
בערג (אַביסעל פערווירט). וואָס!?... אַ געפרעגעלטען הערינג...
חוה. אַ געפרעגעלטען?
גרונע (ברענגט אַריין טהעע און געהט אָב).
בערג (נעהמט אָן עטליכע פּאַפּירען פון טיש, האַלט זיי הויך ווי ער וואָלט עס וועלען צערייסען, פערטראַכט זיך.)
חוה (גיסענדיג איהר טהעע). מישט אייך אוים דעם טהעע, בערג, וואָס טראַכט איהר?
בערג (קוקט איהר אַביסעל אָן). זאָל איך צערייסען?
חוה. ס'הייסט, איהר ווילט צערברעכען די צווייטע לוחות?
בערג. די דריטע... די צווייטע פּאָר האָט דער זעלבער משה בעשאַפען.
חוה. די דריטע... ס'הייסט, אייער ערשטע געשאַפענע פּאָר?
בערג (קטשעט). די ערשטע — ס'הייסט ניט די ערשטע; די ערשטע האָב איך שוין לאַנג אָנגעשריעבען (לאָזט אַראָב דעם קאָפּ) און ניט צערבראָכען...
חוה. געדרוקט? אַ קאָליקע!... וואָס האָט איהר צום ערשטען געדרוקט?
בערג. אַ ליעד.
חוה. אַה, דאָס ליעדעל וואָס איהר האָט מיר געווידמעט?
בערג. יע...
חוה דאָס!

בערג (מיט א ליעבליכען טאָן). דאָס ליעד איז געווען אין דער פריה אויפגעשריבען; אויף דעם וועג צו דער רעדאַקציע האָב איך אייך געטראָפען, איז מיר איינגעפאַלען עס אייך צו ווידמען...

חוה. דער קאָנטראַסט פון משה'ן!

בערג. דער קאָנטראַסט? (קוקט איהר שטאַר אָן) יע, און ניין צוזאַמען! (קוקט איהר אָן נאָך אַמאָל) איהר פערשטעהט?

חוה. (טרינקענדיג די טהע, עסט שפּעטער בייגעל) אַ נו, רעדט...

בערג (זעצט זיך צו זיין גלאָז טהע). איך וועל עס אייך באַלד ערקלעהרען... (גיעט עטליכע זופּען) משה און איך, — משה אין אַ מדבר, צווישען אַ ניט-קולטיווירטעם פאָלק, איך — אין איראָפּאַ צווישען איראָפּעער! משה — אין דער אוראַלטער צייט, איך — אין צוואַנציגסטען יאָהר-הונדערט! נאָר דאָס איז נאָך אַלץ גאָר נישט... משה, אַ געזעצגעבער, איך — מיט מיין מוזע. — אָט דאָ געהען מיר זיך פונאַנדער!... משה דער פּאָעט איז אַסך קלענער פאַר משה דעם געזעצגעבער... שטעלט אייך פאָר, חוה, דעם באַרג סיני! (צעשפּרייט פאַר וואונדער די הענד) אָח, דער באַרג סיני! אין אַ מדבר — אַ באַרג... און אַ מענש געהט אַרויף אויפ'ן שפּיץ, איינער אַליין שטעהט ער אויפ'ן סאַמע שפּיץ — אָח, ווי הערליך! די לופט איז אַזוי דורכזיכטיג, אַזוי קלאָהר, און, פּלוצלונג דונער'ן און בליצען; בליצען, בליצען און דונער'ן — אָח, ווי הערליך! אין מיט'ן אַזוי: עפענט זיך דער הימעל און, גאָט, — חוה, גאָט — בעוויזט זיך, ניעדערט אַראָב צו איהם אויפ'ן באַרג און — וויזט איהם זיינע פּנים... — אָח, ווי הערליך!... חוה! שוין יאָהרען-יאָהרען ווי איך זוך גאָט און געפין איהם ניט — און ער... (בלייבט אַ ווייַלע שטיל בעזאָרגט) פערציג טעג און פערציג נעכט איז אַ מענש אָבגעזעסען אויפ'ן באַרג!... אַח, וואָס פאַר אַ איינדרוק! וואָס פאַר איבערלעבונגען! אויפ'ן 41-סטען טאָג איז ער אַראָב. אַראָב — און ברענגט פון דאָרט צעהן געבאָט, צעהן טרוקענע געזעטץ. — מ'קען ניט זאָגען: דאָס שענסטע בלעטעל אין נאַפּאָלעאָנ'ס קאָדעקס!

חוה. דאָס מיינט איהר די לוחות?

בערג. די לוחות! די לוחות! די שענע, פון ביידע זייטען קאַליגראַפיש אויסגעקינצעלטע אותיות אָבער טרוקענע חקים, אָהן אַ מאָנץ פּאָעזי!... אַראָבקומענדיג מיט אַ שטראַהלענד געזיכט, האָבען איהם די יונגפרויען טאַנצענדיג אַרומגערינגעלט און געבעטע-

טען בײַ איהם ליעדער. ליעדער, ליעדער, גיעב אונז! ליעדער! — ער האָט אָבער ניט געהאַט... אָ, ווען אויף די לוחות וואָלטען ליעדער אויסגעקריצט געווען! זײַ וואָלטען איהם פון די הענד ניט געפאַלען און וואָלטען ניט צערבראָכען ווערען!... פאָעזי — אָט וואָס איהם האָט געפעלט!... (בלײַבט זיצען פערטראַכט מיט א אויפגעהויבענעם קאָפּ).

חוה. וואָס דערטרינקט איהר ניט אײַער טהע!...

בערג (נעהמט ווײַטער פון טהע, צווישען איין זופּ און צווייטען).

ליעדער! ליעדער!

חוה. בערג —

בערג (הערט ניט; פאַלט וואָס ווײַטער אַרײַן אין א גרעסערען עקסטאַז).

ליעדער! בײַנאַכט צינדען זײַ מיר אָן דעם מאָרגענשטערען, בײַטאָג שיקען זײַ בלאַסע לבנה-שטראַהלען אין מײַן פענסטער... ליעדער! ווען טראָיאַ גופא האָט געברענט האָט קײַן אויג ניט געוויינט, נאָר ווען טראָיאַס פלאַמען האָבען זיך צעפלאַקערט אין האָמערס איליאַדע האָבען זיך מענשען בעגאָסען מיט טרערען... ליעדער — דאָס איז אַ רײַנער געטליכער אָפּיום! וואָס מעהר איך זינג אַלץ ווײַטער זעה איך; וואָס מעהר איך זינג אַלץ העכער פליה איך — — — איך בין אויף דעם סאַטורן געווען, אָן זײַן אייביגע תמוז-זון זיך געוואַרעמט, אין זײַנע אַכט לבנות זיך געשפּיגעלט, מיט די שענע גרויסע סאַטורן-טעלטער אַמוזירט זיך — — — (פערטראַכט זיך).

חוה (שמײכעלט). בערג—

בערג. יע?

חוה (קוקט איהם אביסעל אָן). זאָל איך זאָגען?

בערג. וואָס?

חוה (שטעהט אויף פון שטוהל, לעגט איהם א האַנד אויפ'ן אַקסעל). וויפיעל איהר זאָלט ניט רעדען, בערג, ווערט זיך מיר אַלץ דאַכטען אַז איך בין קליגער פאַר אײַך.

בערג (שמײכעלט קוים, פערווירט). וואָ — — — וואָס?...

חוה. איך; ווײַצמאַנ'ן אויך. און לײקענט ניט אָב — א ניט רײַם איך אײַך אוים די טשופּריגע (נעהמט איהם פאַר די האָר).

בערג (הויבט זיך אביסעל אויף פון שטוהל, מיט'ן זעלבען פערוויר-טען שמײכעל). וואָ — — וואָס?...

(אונטער דער גאַס טהיר הערען זיך עטליכע שטימען)

חוה. ס'איז ער! שאַ... שטיל!... לאָזט, איך וועל מיך זעצען אויף אַייער שטוהל, מיט'ן פלייצע צום טהיר (זי שטופּט איהם אַב און זעצט זיך, מאַכט זיך לעזענדיג. מ'קלאַפּט אָן אין טהיר) איהר וועט עקסטרע זעהן, בערג, ווייצמאַן וועט מיר צוהאַלטען די אויגען. (בעהאַלט דעם קאָפּ אין בוך) אַריין!

בערג. וואָ— — —וואָס?... (געהט צו נעהנטער צו דער גאַס-טהיר.)

(ס'קומען אַריין ווייצמאַן, ליפּשיץ, טעמע).

ווייצמאַן (גיעט בערג'ן די האַנד, אָהן ווערטער.)

ליפּשיץ. זיי זיצען דאָ טאַקי!

טעמע. זעהט וואָס עס טהוט זיך: טהע און בייגעל!

ווייצמאַן (בעמערקט חוה'ן און ס'פאַלט איהם וואָס איין. ער ווייזט מיט אַ פינגער צום מויל מ'זאָל שווייגען, און געהט צו אונטער חוה'ס פלייצע, האַלט איהר צו די אויגען, אַלע בלייבען שטיל, שטעלען זיך געבען ווייצמאַנען, בערג שטעהט ווייטער אַביסעל, נעבען בעטיל).

חוה (דאָס געזיכט מיט די בעהאַלטענע אויגען אין פּובליקום). טעמע'ס האַנד!

אַלע. (אויפער בערגען. בויגען זיך אין דרייען, גישט צו לאַכען.)

חוה. טעמע! טעמע! איך שפּיר... בערג, זאָגט ווער איז עס! איאָ טעמע!

בערג (פון ווייטען, טרוקען). ניין.

חוה. נו איז ליפּשיץ... ליפּשיץ! ליפּשיץ! איך דערקאָן...

אַלע (בויגען זיך אין דרייען פאַר געלעכטער).

חוה. בערג, איז עס ניט ליפּשיץ?

בערג. ניין.

ווייצמאַן (חאַפּט אַראַב די הענד פון איהרע אויגען פערוואָרפט זיי אַהינטער, ליפּשיץ און טעמע טהוען דאָס זעלבע).

חוה (דרעהט אום דעם קאָפּ, קוקט יעדען דורך די אויגען, שמייכלענדיג). בערג, ווער איז עס געווען?

בערג. ווייצמאַן.

חוה (בערג'ן לאַכענדיג) זייט איהר קלוג...

טעמע (נעהמט פון טיש אַ בייגעל אין עסט). חברה, נעהמט בייגעל; אַ ניט — עס איך אויף אַלע!

ליפשיץ (נעהמט א צווייטען בויגעל). א, אויף איהר קען מען זיך פערלאזען ... אין נאם נאך האט זי מיר איינגערוימט וועגען איהר אפעטיט.

טעמע. און איהר, וואס האט איהר מיר איינגערוימט — זאל איך אויסזאגען?

ליפשיץ. איך זאג אליין אוים: (קוקענדיג אויף איהר ליעב) איך האב איהר געזאגט: אז, אז —

טעמע. שווייגט! (לייגט איהם איהר האנד אויף'ן מויל).

ליפשיץ אהא!..;

ווייצמאן. הײַם געבען טהע, בערג.

בערג (רופט אין דער קיך טהיר). גרונע!

חוה. מ'דארף איהר דא ניט האבען, נעהט, זאגט איהר אין קיך!

בערג (אב אין קיך).

חוה. אט אזוי! איך וועל איהם ווייזען...

טעמע. וואס ווילסטו?

חוה. כ'האב איהם פיינד.

ליפשיץ. גוטע בייגעל, ווייצמאן, נעהם איינעם.

ווייצמאן. טהע וויל איך! (נעהט איבער'ן צימער און בלייבט שטעהן פאר'ן בעטיל, בעקוקט דאס בילד).

טעמע. זעהט נאר, ער האט שוין אנגענרייט נעבען זיך דעם צווייטען (חאפט אוועק פון נעבען ליפשיצען דעם בייגעל).

ליפשיץ. עיז דאס לאז איך שוין ניט אב... (גיעהט צו איהר צו ביים פענסטער, ראנגעלט זיך מיט איהר, נעהמט איהר פאר די הענד, וויל, נאר איילט זיך ניט צונעהמען ביי איהר דעם בייגעל).

חוה (נעהט צו אויף די שפיץ פינגער צו ווייצמאנען ביי'ם בעטיל און פארשטעלט איהם פון אונטען די אויגען.)

בערג (קומט פון קיך, זעהט ביידע פאר, רופט ארײַן גרונען). גרונע!

גרונע (קומט ארײַן, בלייבט שטעהן נעבען טהיר, קוקט אויף בערג'ן און שמייכעלט).

בערג (שמייכעלט צו איהר צוריק). וואס האב איך אייך געבעטען ברענגען?

גרונע. דרײַ גלעזער טעה. (שמייכלען די גאנצע צייט איינע צו די אנדערע).

ווײַצמאַן (נעהמט אַן חוה'ס אַ האַנד). חוה! (דרעהט זיך צו איהר אום).

ליפשיץ (ברעכט אָב אין טעמע'ס האַנד אַ האַלבען פון בייגעל). מיר אַ האַלב און אייך אַ האַלב!

בערג (שמייכלענדיג צו גרונען). גוט...

גרונע (אָב).

טעמע. בערג, דאָס מיינט איהר מיך מיט די אותיות ט. מ. אין אײַער היינטיג ליעד'ל?

בערג. אייך.

טעמע (צו ליפשיצען). אהאַ! יעצט גלויבט איהר שוין?

ליפשיץ (נעהמט אַרויס אַ דינעם זשורנאַל). נו? איהר ווידמעט עס איהר?

חוה (כאַפּט אַרויס דעם זשורנאַל פון ליפשיצען). ווײַזט נאָר, בערג'ס אַ ליעד'ל, אַ נײַע וועלט!.. (מישט אין זשורנאַל).

בערג (מיט אַ ליכטיגען פערדרוס). פרײַליין גינצבורג —

חוה. אָט איז עס: אַבְרָהָם בֶּערְג! מיט אַזוינע גרויסע אותיות! — הערט:

(גרונע טראָגט אַרײַן 3 טהעע, אַלע זעצען זיך בײַ'ם טיש.

בערג (לייגט זיך אויפ'ן בענקיל, מיט'ן פּנים אַרויף צו דער כטעליע, די הענד אונטער'ן קאָפּ).

חוה (לעזט). „פריהלינג'ס-עקסטאַז".

ווײַצמאַן (אונצופריעדען, אַביסעל פאַר-זיך). פריהלינג'ס עקסטאַז!.. (געהט צו צום טיש).

חוה (לעזט). געווידמעט: ט. מ.

טעמע. מיר, טעמע מאַרקאָוויטש! (פרינקט איהר טהעע).

חוה (לעזט). „ווען דער טאָג הויבט אָן פערגליה'ן

„די זונן הויבט אָן זיך צו פערשטעקען;

„און דער הימעל ווי ברושטין —

„צינד זיך אָן אין אַלע עקען... —*)

ווײַצמאַן (לייענט איבער נאָך אַמאָהל). און דער הימעל ווי ברושטין — צינדט זיך אָן אין אַלע עקען!..

---

*) די פיער שורות זענען אַ פּאַראָדיע פון עפּעס אַ ליעד'ל.

וויצמאַן. אַבסורד!

בערג (פון בעט). וואָס געפעלט דיר ניט?

וויצמאַן. ווייל ס'איז אַנ'אַבסורד! (טרינקט זיין טהע).

בערג (זעצט זיך אויף, אויפ'ן בעט).

ליפשיץ (פאר זיך, טרינקענדיג). — און דער הימעל ווי ברו-שטין — (העכער) ברושטין איז אזא שטיין, יע?

בערג (פון בעט). א רויטער שטיין.

ליפשיץ (ווי ער פערשטעהט שוין). א רויטער שטיין...

וויצמאַן (גיעט ליפשיצען א נעל סיגאַרען-שפיצעל). מיין סיגאַ-רען-שפיצעל —

ליפשיץ. אַה, פון ברושטין? גאָר ניט אַזוי רויט...

בערג (פון בעט). וואָס אַנבעלאַנגט פאַרבען, פערלאָזט זיך אויף מיר, ליפשיץ.

ליפשיץ. איך פערלאָז זיך, איך פערלאָז זיך!..

חוה. פאַר וואָס עפּעס פאַרלאָזען זיך אויף אייך?

בערג. ווייל איך ווייס זיך אויף פאַרבען!.. ווייל פאַרבען דאַרף מען שטודירען... די נעזעלשאַפט אין אַלגעמיין האָט זעהר א קליינע אַהנונג פון פאַרבען. קאָליאָרען זענען איבערהויפט ווייניג אויף דר'ערד... יאָ, דער הימעל איז רייכער אין פאַרבען, און האָט זיי פיעל מעהר (בעטאָנט שטאַרק) ניט אַלע מענשען האָבען אָבער אַזוי ליעב דעם הימעל... און דערמאַן איך שוין יענע פאַרבען (הויבט אויף א פינגער צום באַלקען) מוז איך בעמערקען, אַז זיי זענען ניט אַזוי דוועריענד ווי דאָ אויף דר'ערד: דאָ בלוי — איז שטענדיג בלוי; גרין — איז שטענדיג גרין. דאָרטען — גיסען זיי זיך איין פאַרב אין דער אַנדערער. ערשט איז דער הימעל גוט רויט, נאָר אָט איז ער ווי ברושטין (ניעדריגער אביסעל) ניט אַזוי רויט...

ליפשיץ. ניט אַזוי רויט... אומהו...

בערג (הויבט זיך אויף פון בעט, צו ליפשיצען). און אַז איהר שטעלט זיך אָב וועגען פאַרבען, וועל איך אייך איסזאָגען אַ סוד... אַ סוד פון דער קינסטלער-וועלט: ס'איז גרויסע ספקות! אַזוי ווי אומעטום אַזוי אויך ספקות אין פאַרבען —

וויצמאַן (שטעהט אויף פון טיש, געהט דעמאָנסטראַטיוו צום בעט צו און לייגט זיך אויף איהר ווי פריהער בערג; דאָס געזיכט ארויף, די הענד אונטער'ן קאָפּ.)

בערג (קוקט נאך וואס ער טהוט, רעדט דער נאך ווייטער). נעהמט
א רעגען=בויגען, א פראסטען רעגענבויגען — וועט איהר שוין ווי=
סען וואס הייסט ספקות אין פארבען... א רעגענבויגען! וואס איז
א רעגענבויגען? א צוזאמענזאטץ פון פערשיעדען=פארביגע פאסען:
רויט=בלוי, גרין=געל און נאך; נעהמט אבער און שטרייכט אונטער
צווישען איין פארב און דער צווייטער, אוואו וועט איהר שטעלען
דעם שטריך? וואו ענדיגט זיך איין פארב און, וואו הויבט זיך אן
די צווייטע? אט האט איהר אן'אילוסטראציע פון ספקות! וואס
מיינט איהר, פון וואהלטאג האט ליליען און די נייע שוהלע אב=
געשניטען מיט אלע פארבען און מאהלען נאר שווארץ אויף ווייס?..
ליפשיץ. טאקי אזוי...

בערג (רערמאנט זיך). אט וואס די ספקות אין פארבען האב=
בען נאך אויפגעטהון: יעדער אינדיווידיאום האט געקראגען אנ'=
אנדער'ן בעגריף פון איין און די זעלבע פארב... ניט ווייענדיג
אזוי אינדיווידואליסטיש אין פארבען זענען מיר דאך אריינגעשלעפט
געווארען אין דעם נייעם שטראם און, אונזערע מיינונגען זענען
צעטהיילט געווארען אזוי, אז ווייצמאנען און איך קען דער
זאנען=אונטערגאנג שיינען פאר גוט רויט, (גידריגער) און מיר פאר
ברושטין... דער אינדיווידואליזם איז ניט נאר מאדער'ן, ער זיצט שוין
ווי איין אנגעגעסענע קרענק אין דער געזעלשאפט, צעריסען, צע=
ברעקעלט איהר אויף פיצעלעך, געמאכט איהר אוים געזעלשאפט;
א זאווערוכע האט זיך אריינגעחאפט אין גאנצע בערג צוזאמענגע=
פאלענע, צוזאמענגעקלעבטע שנייעלעך, און צעיאגט זיי איינציגע
אין דער לופטען, יעדעם שנייעלע פליהט בעזונדער; איך בין פון
דער חיה ניט אין גאנצען צופריעדען, האטש איבסען האלט פון
איהר שטאל און אייזען...
ליפשיץ. אבער—

בערג. אבער! וואס אבער? איהר זענט ניט די ערשטע
קלוגע פרומע לייט, וואס זוכען אין יעדע זאך די עלטקייט... מיר
קענען זיי שוין פון לאנג ווייל מיר זענען אליין געוועזן אזעלכע...
געוועזן און זענען אבער נישט מעהר! איך אליין בין ניט לאנג
ארוים פון אייער חדר, — איך בין אבער ארוים!... און איהר וועט
אלע ארוים—, אלע, אלע! (איראניש) וועלכע ליעבען אזוי דאס
עלטע, דאס אמת=וואהרע, ווייל פון צופיעל גראבלען זיך, כדי צו

דערנעהן דאָס געוויע, איז אַרויסגעשוואומען דאָס אונגעוויע; פֿון צופֿיעל טיעפֿען זיך אין פֿאַרבען האָט אַרויסגעשפּראָצט דער דעקאָראַנס אין פֿאַרבען. לעאָניד אַנדרעיעוו שרייבט אַן׳ערצעהלונג:

Красный смѣхъ!

לִיפֿשיץ. אמת...

בערג. אַנדרעיעוו האָט געוואָלט עלט זיין — האָט ער זיך אַזוי לאַנג פֿערטיפֿט אין זיין געלעכטער, אַזוי לאַנג איהם פֿונאַנדערגעליעדערט פֿאַר זיינע אויגען, ביז ער האָט דערזעהן, בעשיינפערלעך דערזעהן, אַז ער איז אַ רויטער—

לִיפֿשיץ. באַ!..

בערג. ניט ווילענדיג ווערען מיר אַריינגעשלעפּט אין נייעם שטראָם; מיר לעבען אין אַזאַ צייט וואָס יעדער קוקט מיט זיינע איינענע אויגען, פֿיהלט מיט זיין איינען הארץ, מאָהלט ווי ער פֿערשטעהט אליין...

ווייצמאַן (פֿון בעט). אָבער הער נאָר דו, רעדסט אַזוי פֿיעל אָן, — חוה, לעזט נאָר איבער די לעצטע פֿון די פֿיער שורות—

חוה (לעזט). ציגרט זיך אָן אין אלע עקען —

ווייצמאַן (פֿון בעט). יע... „ציגרט זיך אָן אין אלע עקען!"

בערג. פֿאַר וואָס ניט?

ווייצמאַן. דער פֿאַר ווייל די זונן געהט אונטער אין מעריב-זייט און, נאָר דער ברעג, די זייט, אָדער ווי דו זאָגסט, כ׳הע, דער „עק" פֿון מערב-זייט ציגרט זיך אָן!

בערג. דו קריכסט שוין גאָר אויף די גלייכע ווענד, ווייצמאַן. מיט וואָס זענען ברעגען, זייטען — ווי דו זאָגסט, — שענער ווי עקען?

ווייצמאַן (אויפגערעגט). זאָל שוין זיין עקען, עקען, עקען! אָבער אלע ציגרען זיך דאָך ניט אָן!

לִיפֿשיץ. מאַטע ניט...

בערג (מעהר געוועגדעט צו ליפֿשיצען). קענט איהר מיר מוחל זיין, איך בין סענטימענטאַל...

ווייצמאַן (זעצט זיך אויף אויפ׳ן בעט). וואָס?

בערג (ווייצמאַנען, פֿערענטפֿערט זיך). איך לייקען ניט, איך בין סענטימענטאַל...

ווייצמאַן (שטעהט אויף פֿון בעט). אַ ליגנער ביסטו! (ער זעצט

זיך נעבען חוה'ן בײַ'ם טיש, נעהמט איהרע אַ האַנד און ווײַנט, פּאַטשט אויף איהר לײַבל).

ליפּשיץ (הויבט זיך אויף פון טיש, געהט און לעגט זיך אויפ'ן בעט ווי ווײַצמאַן). „אין אַלע עקען" — אַ שטיקל גוזמא טאַקי...

טעמע. בערג, איך נעהם ניט אָן דאָס ליעד'ל... אַנ'אַנדערס זאָלט איהר מיר ווידמען.

בערג. אָה, מע באַיקאָטירט מײַן „פריהלינג'ס-עקסטאַז"!

ווײַצמאַן (דרעהט אויס דעם קאָפּ צו בערגען). ווײַל ער איז פאַלש.

בערג (טעמען). איך וועל אײַך קײַן אַנדער ליד ניט ווידמען (זעצט זיך אויף אַ שטוהל טיעף אין מיט'ן צימער).

טעמע. פאַר וואָס?

בערג. ווײַל ס'איז אײַנע פון מײַנע געלונגענע מאָטיוען...

ווײַצמאַן (חוה'ן אינטים-איראָניזירט). „דער הימעל צינדט זיך אָן אין אַלע עקען..."

חוה (אינטים-שטיל). אין אַלע עקען?

ווײַצמאַן. איהר געדענקט ניט? נעכטען —

חוה. אין פעלד?

ווײַצמאַן (קומט אַרײַן אין דער שטימונג). די זונן האָט זיך געטרונקען —

חוה. אין מערב זײַט...

ווײַצמאַן. און אָנגעצונדען האָט זיך —

חוה. דער מעריב זײַט...

ווײַצמאַן (געהיימניס-פאָל). דער מעריב זײַט... און דער מורח —

חוה (ציעהט זיך צו בענקשאַפט און מורא). איז געוועזען גרוי — די נאַכט האָט זיך פון דאָרטען אָנגערוקט.

ווײַצמאַן (נעהמט איהר צאַרט אַרום). די נאַכט... (בלײַבט אַזוי זיצען) אין זײַט האָט דער טאָג גע'גוסס'ט, געשפּײַט מיט בלוט, נשמה-ליכט אָנגעצונדען און, פון דער אַנדער זײַט האָט זיך געוועבט די נאַכט... (פּויזע).

טעמע (געהט אויף די שפּיץ פינגער צו ליפּשיצען צו, קניעט בײַ'ם בעט. רופט אין אויפֿלע אַרום, שטיל). ליפּשיץ —

ליפּשיץ (דערוועהט זי). אָה, טעמע!.. (לעגט זיך אויף דער זײַט דאָס פּנים צו איהר).

טעמע (שטיל). דאָס ליעד׳ל איז גוט?

ליפשיץ. ניין, בעט אנ׳אנדערס...

טעמע. שרייבט איהר אָן.

ליפשיץ. איך?

טעמע. איהר האָט נאָך קיינמאָהל ניט געשריעבען קיין ליעדער?

ליפשיץ. ניין.

טעמע. פּרובט אַמאָל...

ליפשיץ. אָה, איך קען נאָך אויך האָבען אַ טעות און אָנמאַכען אַזעלכע צרות ווי ער...

טעמע. אַ דאַנה, האָט אַ טעות!...

ליפשיץ (נעהמט אַרויס פון טאַש אַ בלייפעדער און אַ ווייס שטיקעל פּאַפּיער). אויף אייער אחריות, געדענקט איהר האָט מיך געבעטען! (שרייבט ליעגענדיג אויפ׳ן בעט).

טעמע. גוט... איהר שרייבט שוין?

ליפשיץ (הויבט אויף דעם קאָפּ פון פּאַפּיער). יע, איך רייד אָבער אוים פריהער: אָהן גראַמען. איך קען ניט מיט גראַמען...

טעמע. איז אָהן גראַמען, נאָר שרייבט, שרייבט...

בערג (הויבט זיך פּלוצים אויף פון שטוהל; הויך). עה, רעאַליסטען! רעאַליסטען!

אלע. (אויסער ליפשיצען, חאַפּען זיך אויף.)

בערג. אומזיסט אייער מיה, איהר וועט מיר ניט אָנהענגען אייער מאָדערנעם טרוקענעם רעאַליזם. ניכער וועט איהר נעמען אייער איינגעדאַרטען שמיס-בעזעם אין דער „שוויץ" און, אויספּאַ-רען איהם דאָרט אויף דער הויכע באַנק, אָנשמעקען איהם דאָרט מיט אַביסעל מיסטיקע. קענטיג טאַקע, אז דער קאָפּ אייערער איז שטענדיג קלאָר און ניט געוואוינט צו אַ נעבעל... מעטערלינק האָט זיין מאָנאַ-וואַנאַ פון דער הויכער שוויץ-באַנק אַראָפּגעבראַכט.

וויצמאַן. חוה, אפשר וועלען מיר געהן?

חוה. באַלד.

בערג. ווידער ווער הייסט אייך לעזען פּאָעזיע? פאַר אייך שרייב איך פּראָזע, לעזט מיינע פּראָזע! לעזט מיינע ערצעהלונגען, מיינע „בילדער פון לעבען", וואו איך בין רעאַל... דרוקט זיך אָבער ניט — מיינע ליעדער!

טעמע (געהט אביסעל אב פון בעט, דרעהט זיך בײ'ן ביכער־שענקעל, קוקט איבער ביכער, זשורנאלען).

ווײצמאן. איהר געהט, חוה?

חוה. באלד...

בערג. אין מײנע ליעדער בין איך אנ'אנארכיסט, פרײ פון אלע רעגעלען, פרײ! כ'טהו וואס איך וויל —

ווײצמאן (דרעהט זיך אוים אויפ'ן שטוהל מיט'ן פנים צו בערג'ן, דן געמבע אויפ'ן ווענטיל פון שטוהל). נו?

בערג. איך טהו וואס איך וויל!

ווײצמאן. קריכסט אויף די ווענד?

בערג. ריכטיג! ריכטיג בעמערקט... „איך קריך אויף די ווענד". זעהר כאראקטעריסטיש פאר דיר, כאראקטעריסטיש בעמערקט! (עקסטרע) — דער הימעל צינדט זיך אן אין אלע עקען!

ווײצמאן (קעהרט זיך צו איהם שנעל אום מיט דער פלײצע).

בערג. און ווי דו ווילסט! שפרײט פונאנדער מײן פאנטאזיע איהרע פליגעל לאז איך איהר פליהען... מיט איין פונק צינד איך אן דעם גאנצען הימעל; דו ווערסט דאס פײער ניט זעהן... פאר מיר אלײן האט זיך דער הימעל פונאנדערגעפלאקערט... דו זאגסט: נאר דער איין מעריב זײט — גוט! פאר מיר אבער עקזיסטירען ניט די אנדערע הימעל-עקען; און איין עק זעה איך אלע עקען... דער מעריב ענטהאלט אין זיך אלעמען: צפון, דרום, מזרח — טרעפסטו מיך אין אזא עקסטאז, — שטיל זײ, פראזאאיק! רעד קײן ווארט ניט! איך דארף זיך ניט אומקעהרען און זעהן די פינסטערע העלפט ווי דו, פערדארב מיר ניט, ווײצמאן, מײן אילוזיע...

ווײצמאן. טעמע, אנ'אנדער ליעד'ל זאל ער אײך ווידמען, איהר הערט?

בערג. האב איך אויפגעמאהלט אנ'אונגעוועהנליכעם ביילד, וועלכע דו האסט נאך אין לעבען ניט געזעהן, צערײס ניט דער־פאר דעם לײוואנד... (ניעדריגער אביסעל און א ווײנענדיגען טאן) שענער איז דאך אודאי אז אלע עקען צינדען זיך אן, אײדער איין עק!...

ווײצמאן (צו טעמען). אנ'אנדער ליעד'ל, טעמע!

טעמע. איך האב שוין בעשטעלט...

ליפשיץ (שפרינגט אויף פון בעט). בעשטעלט — און, שוין פארטיג!

טעמע (לויפט צו איהם צו). נו?!

ליפשיץ (מיט'ן פאפירל אין האנד). אומגעריכט האט זיך אריינגעחאפט א גראם אויך!

טעמע (צופריערען און פערוואונדערט). נו?!

ליפשיץ. אט וועל איך אייך ווייזען: (קוקט אין פאפיר'ל) וואונדער — אונטער!

בערג (גענעט צו, לענט זיך אויפ'ן בעט, אונטער'ן נאז). וואונ-דער-אונטער...

וויצמאן. דו אויך, ליפשיץ?

ליפשיץ (פערשולדיגט, ווייזט אויף טעמען). פאר איהר...

וויצמאן. עקספראמט!

טעמע. ליעגענדיג!

חוה. און אין א שטוב מיט מענשען. — איהר שרייבט אויך

אוי, בערג?

בערג. ניין.

חוה (שושקעט זיך מיט וויצמאנען און איין ווינקעל נעבען טיש. זי דערצעהלט איהם עפעס, וויצמאן שמייכעלט).

טעמע (נעהמט ליפשיצען פאר'ן ארעם, פיהרט איהם צו דער אוואנס-צענע, בעט איהם). לייענט...

ליפשיץ (לעזט פון פאפירל). איך וואויהן אין מעריב—

אין טעמע וואוינט אין מזרח;

קום צו מיר אין מעריב,

קום צו מיר! —

דו קומסט! דו קומסט!

צו וואס איז עס געגליכען?

איז עס ניט די זונן וואס ציעהט פון מזרח,

צו דעם מעריב? —

דו קומסט! דו קומסט!

אויף מיין שווארצען שאטען.

אויף דעם מעריב,

איז געפאלען —

דיין גאלדנער גלאנץ...

איך בין א קינד פון מעריב,

איך האב נאך דיר געבענקט אין דונקעל'ן.

אין שטילען האב איך דיך געריזפען,
יעצט קום איך דיך, מיין קינד!
טעמע —
געה ניט צוריק, געה ניט צוריק—
דער קום פון מיינע ליפען זאל דיך ניט פערטרייבען...
אה, דו געהסט צוריק!!
איך בלייב אליין אין מעריב —
דו קעהרסט זיך אום נאך מזרח,
אה, שלעכטע, שלעכטע וואונדער;
ניט אין מעריב זינקט די זונן,
אין מזרח געהט זי אונטער!..

(פויזע. ער בויגט זיך קים איין צו טעמע׳ס שטערען און קושט זי).

טעמע (רוקט זיך אב ווייטער).

ווייצמאן (צעלאכט זיך לייכט פון חוה׳ס ערצעהלונג, דערמאנט זיך). א נו, ווייז נאר ליפשיץ דיין ארבייט.

ליפשיץ (גיעט נישט דאס פאפירל; פרעגט טעמע׳ן). זאל איך איהם ווייזען?

טעמע. ניין!

ווייצמאן (טעמע׳ן). פאר וואס?

טעמע. איהר קענט נאך זאגען אז עס טויג ניט; איך וויל ניט אז איהר זאלט עס זאגען... ווייזט ניט, ליפשיץ!

ווייצמאן (געהט צו, צו ליפשיצען, נעהמט איהם דאס פאפירל פון די הענד לעזט פאר-זיך).

חוה (קומט צו און זקוקט אויך אריין אין פאפירל. פאר-זיך, נייגעריג). צו טעמע׳ן ... (פויזע).

ליפשיץ (טרעט נאהנט צו צו טעמען פערטהיידיגט זיך שטום, כלומר׳שט ער האט ניט געוואלט נאר ווייצמאן האט אליין דאס ליעדל פון זיינע הענד ארויסגענומען).

טעמע (פרעגט איהם פריינדליך). איהר וועט עס דרוקען, ליפשיץ?

ליפשיץ (גיעט א הויב מיט די פלייצעס). אח!...

טעמע. גוט... איך האב ביי מיר אין דער היים ליעגען אנ׳אלבאם, א דינעם מיט ווייסע טאוועלעך, איהר וועט עס מיר דארט איבערשרייבען...

ליפשיץ. גוט. (זיי ריידען שטיל, טעמע דריקט איהם זיין האנד. קליינע פויזע).

בערג (פון ווייטען). ליפשיץ —

ליפשיץ. איהר ווילט מיר עפּעס זאגען?

בערג. וואס איינגענטליך הייסט ביי אייך: „צינדט זיך אן?“

ליפשיץ (פערוואונדערט, קוקט אן טעמע'ן דריקענדיג פעסט איהר האנד). צינדט זיך אן —

טעמע. וואס פרעגט ער?

ליפשיץ (געהיימניס-פאל). וואס הייסט ביי מיר: צינדט זיך אן...

בערג (זעצט זיך אויף). יע, יע, איך פרעג ביי אייך —

ליפשיץ (קוקט אויף טעמע'ן). ביי אונז ביידען?

בערג. ביי אייך ביידען — (ווארפט א בליק צו ווייצמאנען און חוה'ן) און ביי נאך... זאגט מיר די ריינע בעדייטונג פון: צינדט זיך אן? איך וויל וויסען גענוי אייער פארשטעלונגס-קראפט; איהר גאנצע גרויס וועל איך אבמעסטען: מיר דאכט זיך אז איך וועל מיך ניט דארפען שטעלען אויף א בענקעל... אז איך שרייב: דער הימעל צינדט זיך אן אין אלע עקען — קומט ביי אייך אויס! דער הימעל איז אין אלע עקען רויט —?

ליפשיץ (האפט זיך אן). יא, יא!

בערג. א, אט האב איך עס! (שטעהט אויף, לאכט —) צינדט זיך אן, — איז ביי אייך נאר רויט, דוקא רויט — און, ניט אנדערש! אט וואס איך זאג אייך און נאך אנדערע... (ווארפט א קוק אויף ווייצמאנען און חוה'ן) די טעגליכע געוואהנהייט פיהרט מיט אייער געהירען, די איינפאכע טעגליכע געוואהנהייט; איהר זייט ווייט פון דעם נייעם מענשען און פון זיין שעפּפערישען גייסט; קיין איין אריגינעלער מאמענט! אייערע אלע אהנונגען וואס איהר האט פון יעדע זאך זענען אלטע, אינסטינקטיווע געירש'נטע פון אייערע עלטערן... געטהע שרייבט: Ich singe wie der Vogel singt, der in den Zweigen wohnet. פאר וואס האפט איהר זיך ניט אן, אן דעם? זינגט דען געטהע אזוי ווי דער פאגעל? געטהע'ן דאכט זיך אבער אז ער זינגט ווי א פויגעל, שרייבט ער, און איהר — מוזט אבווישען די ליפּען און שווייגען!

ליפשיץ (ווישט די ליפּען).

בערג. נעהט עקסטרע ארייַן אין דאנטע'ס גיהנם און זעהט

וויפיעל שוואַרצע פלאַמען ער האָט דאָרט אָנגעצונדען... דאַנטע'ן קענן זיך אַזוינס דאַכטען, דאַנטע איז אַ קינסטלער, איהר וועט קיין קינסטלער ניט; דאַנטע איז אַ גאָניע און איהר וועט —

ליפשיץ. פּראָסטע מענשען —

בערג. פּראָסטע! פּראָסטע! איך, אַז איך שרייב: דער הימעל צינדט זיך אָן אין אַלע עקען, וועה איך פאַר מיר אַזאַ בילד (ער זעצט זיך אויף אַ שטוהל): דער מעריב צינדט זיך אָן רויט; דער דרום צינדט זיך גרוי אָן, אין אַ גרויען עלענד; דער מזרח צינדט זיך אָן מיט אַ שוואַרצע בענקעניש און דער צפון — דער צפון ברענט אויך מיט אַ דונקעלען טרויער...

ליפשיץ. איהר מיינט גאָר אַזוי?

בערג. אודאי, אַודאי!

ווייצמאַן (לאָזט דאָס ליעד'ל ביי חוה'ן אין האַנד). ליפשיץ — דיין האַנד! (דריקט איהם הערצליך די האַנד) אָבער גאָר, גאָר וואויל!

ליפשיץ. נו?

ווייצמאַן (לייגט זיך אויפ'ן בעט); גאָר וואויל, ווי קומט צו דיר אַזאַ שטימונג?

טעמע (געהט דערווייל צו, צו חוה'ן קוקט אויך אַריין אין פּאַפּיער).

חוה (שטיל צו טעמען). ער וועט עס דרוקען?

טעמע. ניין.

חוה. וואָס האָט ער געזאָגט?

טעמע. אַז ער וועט עס מיר איינשרייבען אין אַלבאָם.

חוה. מיט די זיידענע טאָוועלעך?

טעמע. יאָ...

חוה. האָט שוין ווער דאָרט עפּעס איינגעשריבען?

טעמע. ניין... מיר איז אַ שאָד געווען די ראָזע בלעטלעך.

חוה (שמייכעלט). וועט עס זיין דאָס ערשטע ליעד'ל?

טעמע. דאָס ערשטע און דאָס לעצטע...

חוה (גיעט איהר אַ לייכטען שנעל אין נאָז.)

ווייצמאַן. מעגסט אַ קוק טהון, בערג, דאָס ליעד'ל.

חוה (הויך דעקלאַמירענד.) ניט אין מעריב זינקט די זונן, אין מזרח געהט זי אונטער!.. — וואויל!

בערג (קומט צו, צו חוה'ן און טעמען.)

חוה (גיעט איהם דאָס ליעד). ג'אַ'ט לעזט, און דערוועגט

זיך אָבער ניט עפּעס אויסזעטצען אויף דעם!... (חוה זעצט זיך בײַ'ם בעטעל נעבען וויַיצמאַנען. טעמע דערנעבען אויף אַ שטוהל).

לִיפשיץ. ניין, ניין, אַדרבא... ס'איז אינטערעסאַנט אויס-הערען אַ מיינונג...

בערג (האַלט דאָס ליעדעל ווייט פון געזיכט, לעזט ניט זויכטיג מיט איין פערמאַכטע אויג). נו, ניט שלעכט... (גיעט איבער ליפשיצען דאָס ליעד'ל) ע, ליפשיץ... איך האָב גאָר ניט געוואוסט אַז איהר זענט אַזאַ מאַכער... ס'איז אײַער ערשטע ליעד'ל?

ליפשיץ. ס'ערשטע.

בערג. איהר ערלויבט זיך אַביסעל צופיעל, נאָר גאָר נישט... ס'איז אײַער ערשט?...

ליפשיץ (קנייטש דאָס ליעדעל אין האַנד). ס'ערשטע און ס'לעצטע...

בערג. סײַדען אַזוי... זעהט איהר, ליפשיץ, אַלץ וואָס מ'וויל קען מען זיך ערלויבען, נאָר ניט ריהרען אַנ'אַקסיאָמע. ריהרען אַנ'אַקסיאָמע — הייסט אָבלייקענען איהר. דאָס איז שוין אַ שאַרלאַטאַניזם.

ווייצמאַן (אויפגערעגט, פון בעט). בערג!

חוה (פון צו קאָפּענס, האַלט איהם צו דאָס מויל). וואָס ווילט איהר זאָגען?

ווייצמאַן. ער רעגט מיך אויף.

בערג (ליפשיצען). ווידער טראָגען אײַערע עטליכע שורות אַנ'אַבטאָביאָגראַפישען כאַראַקטער; ווער דאַרף עס דען וויסען וואָז איהר וואוינט און וואו פרײַליין טעמע מאַרקאָוויטש וואוינט!

ווייצמאַן (אין אויפרעגונג). בערג! —

חוה (האַלט איהם צו ס'מויל ווי פריהער). ער רעגט אײַך אויף?

ווייצמאַן. ניט דעם מויל נאָר די אויער'ן מאַכט מיר צו.

חוה (פערמאַכט איהם די אויהרען). גוט?

בערג. מיט אײַך, ליפשיץ, איז נאָך אַ האַלבע צרה: איהר וועט עס אַוודאי ניט טראַכטען פון אָבדרוקען... אַנדערע אָבער שטעלען אויף אַזוינע ליעדלעך און קריכען מיט זיי אין רעדאַקציעס...

חוה (פרעגט ווייצמאַנען, צוהאַלטענדיג איהם די אויער'ן). איהר הערט?

ווייצמאַן. האַ?

חוה (שמייכעלט). איהר הערט גאר ניט?

ווייצמאן. וואס?

חוה (בייגט אראב צו איהם איהר געזיכט). גאר ניט?

ווייצמאן (קושט זי אויף די ליפען).

חוה (שפרינגט אב.)

ווייצמאן (שטעהט אויף פון בעט). מיר וועלען גאר געהן (קוקט ארויס אין פענסטער) א שענע נאכט אין דרויסען. (געהט אב פון פענסטער).

חוה (טהוט אן די היטעלע).

בערג (קוקט ארויס אין פענסטער).

ליפשיץ (לייגט זיך אויף דער בעט, צערייסט מיט א געלעכטער דאס ליעד'ל און, ווארפט די ווייסע פאפירלעך אויף טעמע'ן). וואס זיצט איהר אזוי, טעמע...

טעמע (געהט צו איהם צו). וואס האט איהר געטהון?

ליפשיץ. צעריסען! (נעהמט אראב פון איהר אקסעל א ווייס פא-פירל. לעזט), אט: טעמע וואוינט אין מזרח—

טעמע (נעהמט איהם אן ביידע הענד). קומט צו מיר אין מזרח...

ליפשיץ. איך קום...

ווייצמאן. ווער געהט נאך?

ליפשיץ (שפרינגט אויף פון בעט). מיר געהען אלע.

בערג (ארויסקוקענדיג אין פענסטער). איך בלייב.

חוה (שטיל צו אלעמען). ער וויל יעצט שרייבען... (העכער) בערג, איהר ווילט יעצט שרייבען?

בערג. ס'איז מיר וואס איינגעפאלען.

חוה (צו די פריהעריגע). אהא! (העכער) וואס רעכענט איהר שרייבען, בערג?

בערג (פון פענסטער). נאר א נייע זאך...

חוה (שטיל). בא... ס'האט איהם אנגעשפארט! ער וויל יעצט בעשאפען וועלטען... חברה, איהרווארט אויף מיר אביסעל אין גאס—

ווייצמאן. וואסי?

חוה. איך בלייב נאך אביס'ל דא, כ'וויל זעהן... ש-שא... (שטעלט זיך אוועק צווישען אויוועז און בילער-שענקעל) איהר עפענט אויף די גאס טהיר און זאגט איהם א גוטע נאכט.

טעמע (טהוט אָן די היטעלע, זי עפענט אויף די גאַס טהיר, נאָך איהר ווייצמאַן און ליפשיץ געהען ארויס און זאָגען איינער נאָך דעם אַנדערען). אַ גוטע נאַכט! אַ גוטע נאַכט!

בערג (קעהרט זיך פערטראַכט אום פון פענסטער, געהט צום טהיר צו). אַ גוטע נאַכט! אַ גוטע נאַכט! (פערמאַכט נאָך זיי די טהיר, פערשליסט זי, נעהמט אַרויס דעם שליסעל פון בלאַט-שלאָס, הענגט אויף אַ האַנדטוך אויף די קלאַמקע).

חוה (שמייכעלט צווישען אויגען און דעם ביכער-שענקל).

בערג (דרעהט זיך אום ביי דער טהיר, בלייבט פערטראַכט שטעהן). אַ שענע נאַכט! (פערלעגט די הענד אויף דער ברוסט, געהט צו צום פענסטער און קוקט ארויס; קומט דער נאָך צו צום טיש, זעצט זיך, נעהמט אונבעוואוסט די פעדער אין האַנד, פערטראַכט זיך מיט אַנ'אויפגעהויבענעם קאָפּ) אַ שענע נאַכט... (לעגט אוועק די פעדער, שפּאַרט אָן ביידע עלענבויגען אויפ'ן טיש, גראַבט אריין אלע צעהן פינגער אין קאָפּ האָר, רעדט פערטראַכט נאָכאַנאַנד) אַ שענע נאַכט, אַ שענע נאַכט, אַ שענע נאַכט... (הויבט זיך אויף פון שטוהל די הענד פערפלעכט אויף די פּאַטיליצע, שפּאַצירט הין און צוריק, געהט זיין געדאַנקען ענטקעגען, קעהרט זיך פּלוצלונג צוריק צום טיש, נעהמט פון דאָרט די פעדער און שפּאַצירט עטליכע מאָהל מיט איהר אין צימער. איילט אין מיט'ן דערין ווידער צום טיש און שרייבט עפּעס אויף, לעזט עס דערנאָך) איך בין דאָס האַרץ פון נאַכט... (ברעכט זיך דעם רוקען און צוכעט זיך, ווי ער וואָלט אָבגעטהון אַגרויסע לאַנגע אַרבייט.)

חוה (געהט אַרויס פון איהר בעהעלטעניש, בלייבט שטעהן אין מיט'ן צימער).

בערג (דרעהט זיך אום, דערזעהט איהר, גיט אַ טראָט צוריק). אַח!

חוה. פערצייה'ט, בערג...

בערג. חוה!

חוה. איך האָב אייך געוואָלט זעהן צווישען צוויי וועלטען...

בערג. איהר זענט דאָ געוועזן, חוה?

חוה. און געזעהן; איהר האָט זיך נעבעך געמאַטערט...

בערג. איהר האָט געזעהן... אָה, איך שרייב ניט פריהער איידער איך האָב די גאַנצע שטימונג... פּאַוסט האָט זיך געשריבען 40 יאָהר... אָבער, זעהט נאָר, זעהט, ווי איך האָב פון גאָר נישט געוואַקסט!

חוה. איהר האט ניט געקענט וויסען... א נו, טרעפט וואו איך בין געשטאנען?

בערג. איך הויב ניט אן צו טרעפען... זאגט מיר אפילו ניט אויס, וועל איך גלויבען: פון הימעל זענט איהר מיר געפאלען...

חוה. פון צווישען אויווען, בערג... איך שטער אייך?

בערג. אה, ניין! מיט איין מאמענט פריהער ווען איהר בעוויזט זיך וואלט איהר מיר איבערגעפיהרט א זעלטענע שטימונג...

חוה. ריכטיג?

בערג (פרעהליך). איהר האט עס אבער ניט געטהון גליק-ליכערווייזע. אה, איהר מוזט ניט זיין קיין שלעכטע!.. (וויל איהר א גלעט טהון איבער'ן גזיכט).

חוה. נא!

בערג (וויל פערגלעטען זיין ניט געשיקטע בעוועגונג, האפט פון טיש דעם בויגען פאפיער). אט איז עס... איהר זעהט: איך בין דאס הארץ פון נאכט!

חוה. דאס אין גאנצען?

בערג. אין גאנצען! דאס איז די שטימונג! אין דער שורה האב איך אלץ אויסגעזאגט; דער גרונד פון דאס גאנצע ליעד איז אין די פאר ווערטער! דאס איבריגע איז שוין א קלייניגקייט.

חוה. שווער אבער קומט אייך אן, בערג, דער גרונד...

בערג. אמת... אמת... ס'הייסט — ניט אזוי שווער, נאר ערנסט, ערנסט חוה... פאוסט האט זיך געשריבען 40-יאהר!... די שטימונג מוז זיין א גאנצע, און האב איך זי שוין, דריק איך איהר אויס אין עטליכע ווערטער... דאס איבריגע איז שוין א קליי-ניגקייט... יעצט קען איך גאנץ רוהיג אוועקלייגען דעם בויגען פאפיער אויפ'ן טיש און פערברענגען מיט אייך וויפיעל דאס הארץ געלוסט... די לירישע פאעמא איז שוין ביי מיר ווי אין טאש... קומט חוה, זעצט זיך נעבען פענסטער! (ער רוקט צו צוויי שטוהלען צום פענסטער זעצט זיך אויף איינעם, זינגט כמעט ארוים) — „איך בין דאס הארץ פון נאכט!..״ א שענער רעפרען פיר א לירישעם פאעמא, וואס? (קלאפט אויף א צווייטען שטוהל) זיצט, חוה!... דאס איבריגע איז א קלייניגקייט —

חוה (קוקט איהם אן מיט חשד). שליסט אויף די טהיר, בערג, וויל געהן...

ייך

(ס'ווערט דונקעלער אין צימער).

בערג. איך דוכט זיך אודאי אז די לאָמפּ געהט אויס! איילט זיך ניט... ס'ווערט נאָך ברענען, חוה! און טאָמער ניט, צינד איך אָן אַ זונן אין צימער, אַמאָרגענזונן! אין אַלע ווינקעלעך וועט עס פֿערשיינען—

חוה. איהר זייט דאָס האַרץ פֿון נאַכט!

בערג. דאָס איבריגע איז אַ קלייניגקייט. (שטעהט אויף, קומט צו נעהנטער צו איהר) ס'הייסט ניט קיין קלייניקייט, ס'דאַרף נאָך געמאָלט ווערען אַ בילד פֿון אַ שענע פֿריהלינג'ס-נאַכט. אַ לבנה מאָהלען, שטערען שלייפֿען און איינפּאַסען זיי אין אַ בלויען הימעל, פֿערפּלאַנצען אַלעען און געפֿינען דאָרט די הייליגע הייסגעליעבטע—

חוה. איהר האָט נאָך אַסך אַרבייט, בערג... שליסט אויף—

בערג (נעהמט איהר אָן פֿאַר אַ האַנד). בלייבט נאָך!... זעהט איהר, דאָס בילד דאַרף זיין עכט, ניט אַזוי דאָס בילד, ווי די בלומען; אַראָב שמעקען דאַרף פֿון זיי און פֿערשכור'ן... אין דער היטעלע זענט איהר אַ זומער פֿייגעלע, נאָר אַז איך וועל אייך ניט אויפֿשליסען די טהיר וועט איהר ניט אַוועק פֿליהען... דאָס בילד פֿון אַ זומער נאַכט מוז זיין פֿאַרשטעלט און בעשאָטען מיט פֿיאַלקען, ראָזען, ציפּרעסען מיט ריחות און זאַפֿטען, און עכט מוז עס זיין, ס'מוז לעבען!... אז ראַפֿאַעלי האָט געמאָהלט אַ בלום, האָט די בלום געלעבט, פֿייגעלעך פֿערביי־פֿליהענדיג האָבען פֿון איהר געפּיקט, איהר פֿערשטעהט, געפּיקט! (גיעט איהר אַ קיצעל אין באַק).

חוה. (לאָזט איהם אַראָב אַ קלינגענדיגען פּאַטש). די טהיר שליסט מיר אויף!

בערג (בלייבט שטעהן פֿערלאָרען. די הענד אַראָבגעלאָזט).

חוה (טרעט אויף איהם צו, שטרענג). שליעסט אויף די טהיר!

בערג (שליעסט שווייגענדיג אויף די טהיר).

חוה (אָב).

בערג. (פֿערשליעסט אונטער איהר די טהיר, לאָזט דעם שליסעל שטעקען, בלייבט נאָך דאָרט אַ ווייַלע שטעהן, רופֿט דערנאָך צו דער קיך-טהיר: גרונע...

גרונע (קומט אַריין, בלייבט שטעהן ביי דער טהיר און שמייכעלט.)

בערג (קוקט איהר אַביסעל שטאַר אָן, געהט דערנאָך צום טיש און פֿערלעשט די לאָמפּ. ס'ווערט גאַנץ פֿינסטער).

פֿאָרהאַנג.